

Koroiset

1-2/2013

Koroinen
Räntämäki
Halinen
Oriketo
Metsämäki

Koroisten aluetta asemakaavoitetaan s. 4–7

Halisten kylä 1600-luvulta nykypäivään s. 8–9

Liikunnan iloa s. 12

pääkirjoitus

Kohti kesää

Uuden jätevoimalan (polttolaitoksen) ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on valmistunut ja siitä järjestettiin asukkaille informaatiotilaisuus Turun kristillisellä opistolla. Tilaisuudessa ylitarkastaja **Seija Savo** selvitti, mitä tässä hankkeessa tuli erikseen erityisesti arvioitua: ilmaan kohdistuvat päästöt, pöly, haju ja melu, ympäristöriskit, liikennevaikutukset sekä vaikutukset ihmisen terveyteen, elinehtoihin ja viihtyvyyteen.

Vaikutukset oli arvioitu Topinojan ja Palovuoren osalta ja todettu, että molemmille alueille laitos voitaisiin sijoittaa. Vaikutusten arviointi ei ollut kaikilta osiltaan tilaisuuteen osallistujien mielestä riittävästi ja tasapuolisesti kartoitettu. Tärkein asia on sijainti, koska sitä on mahdollista myöhemmin korjata. Sen tulee olla ennen kaikkea toimiva ja ottaa huomioon liikenne sekä toisaalta olla riittä-

vän kaukana asutuksesta. Suoja-alueen tulee olla vähintään kilometrin suuruinen, ja se on säilytettävä koko laitoksen elinkaaren ajan. Edellä mainituista seikoista on tehty muistutus ely-keskukselle 30.4.2013 mennessä ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

Alueellemme suunnitellaan Koroisten-kaari nimistä kaavaa, jossa kaavoitus etenee ohikulkutielle asti. Kaavasunnitelmassa on erityisesti huomioitava, ettei tässä yhteydessä kaavoiteta uudestaan Orikedon jätteenpolttolaitoksen tonttia, vaikka sen toiminta loppuu 31.12.2014 mennessä.

Lisäksi on tarkoitus Sarokkaan ja polttolaitoksen väliselle alueelle kaavoittaa uskonnollisen yhteisön käyttöön erillinen alue. Kaupungin on tarkoitus luovuttaa kaavoitettu alue muslimiyhteisön käyttöön.

Tulemme seuraamaan kaavoituksen edisty-

mistä suurella mielenkiinnolla ja asukkaiden tarpeet huomioiden. Kaava on menossa alustavaan käsittelyyn kaavasunnittelu- ja ympäristölautakuntaan kuluvaan kesäkuun aikana.

Kuten nähdään, tulee alueellamme kuluva vuoden aikana tapahtumaan erittäin paljon asukkaiden kannalta tärkeitä asioita. Asukkaiden aktiivisuus on varsinkin nyt erittäin tärkeää ja yhteistyö on voimaa.

Hyvää kesää kaikille!

Tapio Jokinen

P.s. Toimituskunta haluaa kiittää toimitussihteeri **Hanna Nurmea** ansiokkaasta ja pyyteettömästä työstään Koroiset-lehden toimittamisesta ja lehden synnyttämisestä, kun hän nyt jättää toimitussihteerin tehtävät muiden kiireiden tähden.

Uusi toimitussihteeri **Mirja-Riitta Salo** ottaa vastaan tämän vaativan tehtävän ja häneen voi ottaa yhteyttä sähköpostitse aineisto@koroinen.fi.

TSJ ja Koroinen

Koroisten seutu on monimuotoista aluetta. On rehevää luontoa, kosken pauhua, varhaista kulttuuria, maalaismaista ja kaupunkimaista asumista ja runsaasti muuta toimintaa. Olemme saaneet tutustua seutuun lähemmin viime kesästä asti, kun Turun Seudun Jätehuollon toimisto muutti Kuormakadulle. Minä sain heti toimitusjohtajapestin alkumetreillä muuttaa uusiokäytettyyn toimitilaan, viihtyisäksi toimistoksi tuunattuun vaihtoautohalliin!

Yhtiön tärkeimmät palvelupisteet, Topinojan jätekeskus ja Orikedon vastaanottoasema vetivät myös toimiston seudulle. Jätehuolto on myös osa seudun kulttuuriympäristöä. Orikedolle rakennettiin 70-luvulla moderni jätteenkäsittelylaitos, Orikedon jätteenpolttolaitos. Sen merkitys oli suuri kaatopaikan haittojen vähentäjänä ja sitä arvostettiin myös suunnittelupanostuksessa. Arkkitehtitoimisto Pekka Pitkäsén suunnittelema rakennus sai heti kiitosta korkeatasoisesti suunniteltuna suurteollisuuslaitok-

sena. Turun maakuntamuseon mukaan laitos on rakennustaiteellisesti arvokas ja vaikiintunut osa Halisten, Röntämäen ja Orikedon kulttuuri-maisemaa.

Toimintansa puolesta jätteenpolttolaitos näyttää olevan tiensä päässä. Uuni on laitoksen ympäristöluvan mukaan sammutettava vuoden 2014 lopussa. Rakennuksen tuleva käyttö jää nähtäväksi. Jätteen energiahyötykäytön tulevaisuus sen sijaan on nähtävissä. Suomeen on noussut ja edelleen suunnitellaan uusia jätevoimaloita. Jätevoimala on paikallinen energiantuotantoyksikkö. Höyry, joka useimmiten lämmittää kaukolämpöä, on sen tärkein tuote. Näin on myös Orikedon laitoksella. Laitoksen poistumisen ja kivihiilen käytön vähentämistavoitteen vuoksi selvitetään Turun seudulle uutta jätevoimalan sijoituspaikkaa. Jätevoimalan ympäristövaikutuksia on selvitetty Topinojan jätekeskukseen ja Raision Palovuoren alueelle. YVA-selostusta esiteltiin Turun Kristillisellä opistolla maaliskuussa. Varsinais-Suomen ELY-keskus on koonnut mielipiteitä huhtikuun loppuun saakka ja antaa oman lausuntonsa arvioinnista heinäkuun alussa.

Tehokas syntypaikkalajittelu on Turun seudulla jo itsestään selvyyttä. Materiaaleja kuljetetaan kierrätykseen jätekatosten ja kierrätyspisteiden keräysastioista. Polttokelpoinen jäte on hyödynnetty kokonaan energiaksi ja kaatopaikalle on sijoitettu enää 5 % Turun seudun asukkaiden jätteistä. Polttokelpoisen jätteen tuleva hyötykäyttöratkaisu selvitetään hankintalainsäädännön mukaisesti kilpailuttamalla. TSJ käynnistää hyötykäyttöhankinnan yhdessä naapurijätelaitosten kanssa vielä alkukesällä. Yhteishankinta on tärkeä kustannustehokkuuden vuoksi. Tuleva ratkaisu määräytyy markkinoilla olevien kierrätys- ja energiatoimijoiden tarjousten pohjalta.

Aurinkoisista kevättä ja kesää!

Jukka Heikkilä
toimitusjohtaja
Turun Seudun Jätehuolto Oy

PERINTEISET ONKIKILPAILUT AURAJOELLA

Turun Kala ja Erä ry järjestää yhteistyössä Koroiset-lehden kanssa onkikilpailun Aurajoella lauantaina 8.6.2013 klo 9-14.

Sarjat: miehet, miesveteraanit, naiset ja nuoret alle 16 v (nuorilla ei osallistumismaksua).

Aloituspaiikka Halisten sillalta kaupungin suuntaan 200 m.

Tervetuloa mukaan!

NUMMEN KIRJASTON KESÄ

Nummenpakanviikko on 13.-19.5. Kirjasto on siinä mukana sekä 14.5. Runomutokuvia-tapahtumassa että 15.5. koko päivän: aamulla satuhetki klo 9-10 ja ilta päättyy Tapani Kinnusen Voodoo-runokiertueen esitykseen klo 18-19.

Kevään viimeinen Kirjakaverin *Satuhetki* on 23.5. aamulla klo 9-10. Satuhetki sopii parhaiten 3-6-vuotiaille.

Kirjaston kesän aukioloajat: **3.6.-11.8. kirjasto on avoinna ma-ke klo 13-19, to-pe klo 10-16.** Toukokuussa ja 12.8. lähtien ma-to klo 10-19, pe 10-16.

Minun kirjastoni -tapahtuma kiertää lähikirjastoissa Turun kaupunginkirjaston 150-vuotisjuhlavuoden kunniaksi. Nummen kirjaston tapahtuma on 20.8. illalla - luvassa mukavaa ohjelmaa ja kakkukahvit!

Koroiset

Ilmestyy

Neljä numeroa vuodessa: vuonna 2013 toukokuussa (tupla-numero), syyskuussa ja joulukuussa

Jakelu

5500 kpl, jaetaan kotitalouksiin ja yrityksiin seuraavissa Turun kaupunginosissa: Koroinen, Röntämäki, Halinen, Oriketo, Metsämäki

Julkaisijat

Halinen-Röntämäki -seura, Halisten omakotiyhdistys, Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry, Maarian seurakunnan Itä-Maarian alueneuvosto, Turun kristillinen opisto, Elävän Kulttuurin Koroinen

Vastaava toimittaja

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi

Toimitussihteeri

Mirja-Riitta Salo, aineisto@koroinen.fi

Toimituskunta

Ann-Christin Antell, Tytti Issakainen, Tapio Jokinen, Eija Leino, Timo Leinonen, Virpi Lummevuori, Hanna Nurmi, Pertti Pussinen, Pirjo Ranti, Mirja-Riitta Salo

Toimitus

toimitus@koroinen.fi

Kansikuva

Mirja-Riitta Salo: Halistenkoskella

Ulkoasu

Janne Pelttonen

Painopaikka

Finepress Oy, Turku

Ilmoitusmyynti

Tapio Jokinen, puh. 050 572 2530, sähköposti: jokinen.tapio@netti.fi Ilmoitustilaa on myös myytävänä Koroisten internetsivuille www.koroinen.fi

Ilmoitusaineistot

Valmis ilmoitusaineisto pdf-muodossa osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa

Ilmoituksen suunnittelu ja tekstiladonta

Ilmoituksen taitto- ja muutostyö: 50 e/tunti, yhden tunnin veloitus on minimitalaus. Aineisto osoitteeseen ilmoitukset@koroinen.fi viimeistään 2 viikkoa ennen lehden julkaisuviikkoa.

Maksuliikenne

Liedon Osuuspankki 471330-230411

Lehden vastuu

Ilmoituksen julkaisemisesta satuneesta virheestä lehden suurin vastuu rajoittuu ilmoituksen hinnan korvaamiseen. Lehti ei vastaa virheestä, joka aiheutuu esim. puutteellisesta tai virheellisestä ilmoitusaineistosta, puhelinvälityksestä tapahtuneesta väärinkäsityksestä tai epäselvästä käsikirjoituksesta.

www.koroinen.fi

Ajankohtaiset ilmoitukset ja tapahtumat verkkosivuille mirja@koroinen.fi

Ilmoitushinnat

koko sivu	2310 e
puoli sivua vaaka	1150 e
puoli sivua pysty	1150 e

1/4 sivua	684 e
1/8 sivua	331 e
1/16 sivua	155 e
1/32 sivua	78 e

Alennukset

Vuosialennus 20% (neljä lehteä/vuosi)

joutsen-
merkki
tähän!

Kuralan Kylämäen mittava rakennuskanta ja laaja kulttuurimaisema tarjoavat hyvät resurssit erilaisille aktiviteeteille tai rauhalliselle vaeltelulle.

kuvat: Turun Museokeskus

Kuralan Kylämäki on tarjonnut elämyksiä kävijöille

Kuralan Kylämäki on vanha maalaishylä, jossa päivittäiset kotityöt ja ajankohtaiset askareet kertovat 1940- ja 1950-lukujen maalaiselämästä. Tänä kesänä tulee 25 vuotta siitä, kun Kuralan Kylämaässä käynnistyi museotoiminta.

Kuralan Kylämäki avattiin yleisölle 13.7.1988 kun Iso-Rasin navetta oli kunnostettu Kokeiluverstaaksi, eli kokeellisen arkeologian ja muinaistekniikan toimintaa varten. Iso-Kohmon päärakennuksen korjaukset valmistuivat kesällä 1990 ja museon maatilatoiminnan sydän avasi ovensa.

Turun Museokeskuksen hallinnoima Kylämäki tarjoaa elämyksiä kaikille aisteille, ja se on museo, jossa esineisiin saa koskea. Lapset voivat leikkiä pihaleikkejä sekä kotia ja kauppaa oikeilla 1950-luvun tavaroilla. Arkeologisessa kokeiluverstaassa tutkitaan ja esitellään esihistoriallisia työtapoja ja valmistetaan muun muassa metsästysaseita. Kokeiluverstaan työpajassa voi osallistua sekä avoimeen toimintaan että erilaisille kursseille myös 50-luvun hengessä.

Kuralan Kylämaässä on jatkossa tarjolla entistä enemmän toimintaa, kursseja ja työpajoja.

Kuralan Kylämaesta Nummi-Halinen alueen Vapaa-aikaverstas

Syksyllä 2012 Turun kaupunki käynnisti kehittämistyön, jonka tavoite on tarjota Kuralan Kylämaässä entistä monipuolisempaa vapaa-ajanpalveluita alueen asukkaille. Kolmivuotisessa projektissa Kuralasta luodaan Vapaa-aikaverstas, joka houkuttelee asukkaita entistä enemmän harrastamaan ja viettämään vapaa-aikaansa alueella. Tärkeässä osassa kehittämistyössä ovat kaupunkilaisten toiveet ja näkemykset.

Kuralan Kylämäen mittava rakennuskanta ja laaja puistomainen kulttuurimaisema tarjoavat lähes rajattomat resurssit erilaisille aktiviteeteille tai toisaalta rauhalliselle vaeltelulle.

Museokeskuksen oman toiminnan painopiste on kulttuurimaiseman ja rakennuskannan hoitaminen ja kehittäminen. Museon tapahtuma- ja pedagoginen toiminta keskittyy työpajatoimintaan ja erikoistapahtumiin, jotka liittyvät vahvasti vuoden kiertoon. Kesän aukioloaikoina panostetaan työnäytöksiin. Monipuolista työpaja- ja kurssitoimintaa on tarjolla ympäri vuoden.

Kuralan Kylämäen alue ja Museokeskuksen perustoiminta muodostavat toimivan alustan, johon on hyvä tuoda rinnalle uudenlaista toimintaa. Uusi toiminta –

erilaiset palvelut, kurssit ja tapahtumat – rakennetaan alueen kulttuurihistoria huomioiden vahvistamaan, täydentämään ja tukemaan jo olemassa olevaa toimintaa. Uudessa palvelutuotannossa tehdään laajaa yhteistyötä sekä kaupungin vapaa-ajan toimialan sisällä että erilaisien yhdistysten ja järjestöjen sekä asukkaiden kanssa. Tavoitteena on saada alueen asukkaat aktiivisesti mukaan museon toimintaan.

Kuralan kehitystyön johtavana periaatteena on osallistaa asukkaat jo ideointi- ja suunnitteluvaiheessa, koska suunnittelun lähtökohtana toimivat asukastarpeet. Kehitystyö tehdään asukkaiden, museokeskuksen henkilökunnan, kaupungin toimijoiden sekä seurojen ja yhdistysten yhteistyönä. Uuden yhteistyön pohjalta on lähdeä jo alustavasti suunnittelemaan mahdollisia uusia palveluita ja toimintoja, joihin voisivat kuulua muun muassa luontopolut, latotanssit, lauluillat, perinteisen suomalaisen elokuvan illat, perheliikuntatoiminta ja perinneliikunta.

Kuralan Kylämäen kehittämistoiminta on osa kaupungin vapaa-aikatoimen EVIVA-toimintaohjelmaa, joka on ottanut tehtäväkseen kaupunkilaisten hyvinvoinnin parantamisen vapaa-ajanpalveluja kehittämällä ja asukkaita aktivoimalla.

Oletko kiinnostunut Kuralan Kylämäen kehittämisestä? Ota yhteyttä ja tule mukaan! Käy myös vastamassa Kuralan Kylämaakeä koskevaan asiakaskyselyyn osoitteessa www.turunmuseokeskus.fi

Kuralan Kylämäki tarjoaa elämyksiä kaikille aisteille, ja se on museo, jossa pääsee myös itse tekemään.

Kaisa Kutilainen
projektin tuottaja

040 146 1655 tai
kaisa.kutilainen@turku.fi

Kuralan Kylämäki
Jaanintie 45
20540 Turku
www.turunmuseokeskus.fi
02 262 0420
infopiste.kurala@turku.fi

Museoon on vapaa pääsy!

25 vuoden aikana tuhannet kävijät ovat päässeet tutustumaan Kuralan Kylämaässä perinteisiin maatalon töihin ja kädentaitoihin.

TAPAHTUMAT

Kesäkausi 2.5.–15.9.2013

Kuralan Kylämäki on avoinna ti-su klo 10–18, vapaa pääsy.

18.–19.5. Vintage! – Kuralan Kyläjuhlat klo 10–18

Vintageputiikkeja, 50-luvun muotinäytös, musiikkia ja tanssia, työpajoja, vanhoja autoja ja opastettuja kierroksia. Lauantaina 18.5. illat ja sunnuntaina 19.5. Laila Kinnunen show.

Järjestäjät: Turun museokeskus ja Bridging Baltic – Lapset ja nuoret yhteisten taidekokemusten äärellä -hanke.

www.turku.fi/bridgingbaltic
www.bridgingbaltic.com

13.7. Kuralan 25-vuotisillat klo 19–22

50-luvun musiikkia, tanssia, esityksiä, arpajaiset ja puhvetit.

24.–25.8. Lasten viikonloppu ”Sanoista tarinoiksi”

Nukketeatteriesitys Alastalon salissa, Eevastiina ja lokinpoika la klo 14 ja 16, su klo 15 (TEHDAS Teatteri). Esityksen liput 2,50 €. Ohjelmassa myös nukketeatterityöpaja, kirjanvaihtotori ja satutäti.

27.8.–1.9. Muinaistekniikan viikko – 25 vuotta kokeellista arkeologiaa

Viikonlopun teemana Esihistorian selviytyjät – ruokaa ja taistelutaitoja. Työpajoja, luentoja, opastettuja kierroksia ja työnäytöksiä.

13.–15.9. Syyspäivät – Omenaa ja pellavaa

Koroisten aluetta asemakaavoitetaan

Teksti: Hanna Nurmi

Kirjoitus perustuu pääosin 10.12.2012 järjestettyyn yleisötilaisuuteen Turun kristillisellä opistolla.

Kaavoituksen lähtökohta

Koroisten alueen kaavoittamista ja suunnittelua tehdään kahdessa erillisessä asemakaavahankkeessa: Koroistenkaaren Ohikulkutien puoleinen osa, jossa kaavoitetaan Rantämäen, Orikedon ja Halisten välistä peltoaukeaa sekä Koroisten kaavoitus, joka koskee Maunu Tavastin kadun eteläpuolista peltoukkoa. Oleellinen osa kummankin asemakaavan valmistelua on liikennesuunnittelu, josta vastaa sama liikennesuunnittelija.

Koroistenkaaren ja Koroisten kaavoituksessa laaditaan kumpaankin alueeseen yhtenäistä asemakaavaa, jossa suunnitellaan mm. uudisrakentamista ja alueiden muita käyttötarkoituksia.

– Koroistenkaaren alue on aukeaa, maisemallisesti hienoa aluetta. Maisemarakenne on selvää: pohjoisessa on metsää, idässä ja lännessä asutusta, kuvailee kaavoitusarkkitehti **Christiane Eskolin** kaavoitettavaa aluetta yleisötilaisuudessa joulukuussa.

– Alue on arvokas. Se on monipuolinen ja hyvin säilynyt. Sen luontoarvoja ovat ketoalueet ja metsälätkökohteet. Lepäkot käyttävät tasaisesti hyväkseen alueen metsiä. Lehtipuut tuleekin säilyttää alueella.

Christiane Eskolin kertoo, että tutkittaessa Koroistenkaaren alueen topografiaa ja muinaismaisemaa, alueelta löydettiin neljä kohdetta, joista yksi oli uusi. Halinen-Uhrikallio, jossa on kuppikivet, on kultti- ja tarinapaikka rautakautiselta ajalta. Kotirinteen alue on kivikautinen asuinpaikka, josta on löytynyt Suomen historian vanhin viljanjyvä. Niuskala on myös vanha kivikautinen asuinpaikka. Häämäki, joka on lähellä Ohikulkutietä, on rautakautinen kultti- ja tarinapaikka,

josta myös löytyi kuppikivet. Vanhimmat asumisen jäänteet ovat noin 4000 vuoden takaa kivikaudelta.

– Koroistenkaaren alueen ilmakuvaa hallitsevat Topinoja sekä Finngridin, Fortumin ja Turku Energian johtokadut. Nämä pitää myös ottaa huomioon kaavoituksessa, kertoo Eskolin. Voimajohtojen lisäksi rakentamista – ja näin ollen myös kaavoittamista – rajoittavat myös isot vesijohtolinjat. Näitä ei kaavoituksen vuoksi tulla siirtämään.

Periaate Koroistenkaaren suunnittelulle on lähtenyt siitä, että Topinoja säilytetään avoimena. Voimajohtojen alle johtokaduille ei voida osoittaa toimintaa, sillä niistä voi olla ihmisen terveydelle haittaa. Johtoukkaan molemmiin puoliin kuitenkin suunnitellaan rakentamista.

Ohikulkutien varressa oleva tontti Koroistenkaaren itäpuolella Kaarinan kunnan alueella on yksityisen rakennusliikkeen omistuksessa. Sen kaavoitusta ei voida Turusta ohjailta, vaikka se vaikuttaakin alueen suunnitteluun, toteaa Eskolin.

Ennen kuin Koroistenkaaren kaavoitus on läheskään valmis, pitää vielä tehdä lisää selvityksiä. Joulukuussa valmistui hulevesiselvitys. Olemassa olevaan luonnontilaan tulee suuret muutokset ja selvityksessä selvitetään, minne vedet ohjautuvat ja jäävät seisomaan rankkasateiden aikaan. Suuret vesimassat pyritään saamaan hallintaan. Jokaiselle korttelille tulee määräys pidättää hulevettä omalla tontilla määrätyn ajan ennen kuin sitä aletaan ohjata Topinojaan – hallitusti, painottaa Eskolin.

Turun Museokeskus on myös tehnyt alueella arkeologisia inventointeja ja nämä ovat valmiina. Maaperäkin on sel-

vitetty ja se on alueella pääosin savea ja moreenia, paikoin hiekkaa. Vielä pitää teettää teollisuuden ja tilaa vievien toimintojen tarpeet.

Myös Koroisten alueella on sen kaavoituksesta vastaavan kaavoitusarkkitehti **Oscu Uurasmaan** mukaan paljon arkeologiaa ja sen virkistysarvot eivät ole pienet. – Alue on moniarvoinen ja sillä on monenlaisia käyttäjiä. Vetovoimatekijöitä on paljon, esimerkiksi joki on lähellä. Koroisten alue on myös Suomen ja Turun syntyhistorian merkittävimpiä alueita.

Oscu Uurasmaan mukaan Koroisten kaavoituksessa alueen suunnittelun lähtökohdat eivät ole yksiselitteisiä. Maakuntakaavassa alue on osoitettu virkistys- ja asumiskäyttöön. Liikennettä, junarataa ja kehäliikennettä varten on tehty linjaus.

– Vahvistetussa yleiskaavassa Koroisten alueen liikennejärjestelyt ja katulinjaus on merkitty yleispiirteisesti. Tarkemmat linjat on tarkoitus tehdä myöhemmin. Osa alueesta on palveluiden ja hallinnon aluetta, mutta aiemmin suunnitellut oppilaitokset eivät ole tällä hetkellä suunnitelmassa. Uusi rakentaminen Koroisten alueella voisi olla esimerkiksi asumista tai kaupallista rakentamista, sanoo Oscu Uurasmaa.

Alueella on tehty kaksikin luontoselvitystä, vuosina 1985 alueen eteläosaan ja 2012 pohjoisosaan. Alueen luontoarvot keskittyvät jokiin ja ojiin. Pelloissa ei ole suojeltavia luontoarvoja. Ympäristöarvot eivät edellytä suojelutoimenpiteitä pelloilla.

Kolmenlaisia kaavoja

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma siitä, miten maakunnan alueita käytetään. Maakuntakaavaan laatii Varsinais-Suomen liitto, hyväksyy Varsinais-Suomen maakuntavaltuusto ja se vahvistetaan ympäristöministeriössä.

Yleiskaava on yleispiirteinen kaava jaa siinä esitetään alueiden käytön pääperiaatteet. Sillä ohjataan yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä. Yleiskaava laaditaan kokonaiseen kuntaan ja kunnan tehtävä onkin sen laatiminen. Yleiskaavassa näkyy, minkälainen liikenneverkko on, miten virkistys- ja suojelualueet sijoitetaan ja missä ja minkälaisista erilainen rakentaminen on. Yleiskaava ohjaa asemakaavaa.

Yleiskaavan vahvistaa Turun kaupunginvaltuusto.

Asemakaava perustuu yleiskaavaan ja siinä määritellään yksityiskohtaisesti tietyin alueen käyttö. Se koskee pienempää aluetta kuin yleiskaava. Asemakaavassa osoitetaan esimerkiksi, miten rakennukset sijoitetaan, minkä kokoisia ne ovat ja mikä on niiden käyttötarkoitus. Jopa rakennusten muoto, ulkoasu ja äänieritys voidaan määrittää asemakaavassa. Asemakaavassa määritetään myös esimerkiksi puistojen, pysäköintipaikkojen, leikki- ja liikuntapaikkojen sekä suojeltavien kohteiden sijainti. Asemakaavan hyväksyy Turun kaupunginvaltuusto.

Koroisten kaavoituksella useita tavoitteita

Koroisten kaavoituksen tavoitteena on uuden tieyhteyden rakentaminen Markulantietä Halisten sillalle ja sen oheen uudisrakentamisen mahdollistaminen. Koroistenkaaren ja Koroisten kaavahankkeiden tarkoituksena on rakentaa tieyhteys Markulantien alusta Ohikulkutielle. Liikenne on tarkoitus saada toimivammaksi kuin nykyään. Liikennemäärät ovat suuria ja nyt liikenne kulkee pientaloalueen läpi. Liikenneasiat ovat oleellisia kaavoituksessa, myös kevyt liikenne, joka on tärkeä alueella.

– Nämä ovat suuria asioita liikenteellisesti, kuvaa Oscu Uurasmaa. Lisäksi on tarkoitus luoda edellytykset jokirannan tehokkaammalle virkistyskäytölle. Jokivarren virkistyskäyttö on merkittävää ja sen aktiivinen käyttö ja kulttuurihistoria ovat myös isossa osassa alueella.

Uurasmaa kertoo, että Koroisten peltoalueen kaavoitus on kesken. Siitä on vasta luonnoksia. Tarkoitus on saada Koroisten liikekeskus – jossa on mm. S-Market – liittymään kaupunkialueeseen, että se ei olisi niin

irrationaalinen. Katualueiden olisi tarkoitus olla kaupunkimaisia eikä maantietä niin kuin nyt. Tarkoituksena on saada aikaan mielikuva enemmän kaupunkimaisesta ympäristöstä. Alueen pohjoisosassa katualue liitetään voimalinjoihin yhteyteen. Katualueen ja voimajohtojen pohjoispuolelle suunnitellaan vain leveämmälle peltoalueelle lisää rakentamista.

Alue on kuitenkin niin lähellä keskustaa, että sitä ei varmaan laiteta pientaloalueeksi. Rakentamisesta on suunniteltu tehokkaampaa. Tulevien tonttien myynnin ja vuokrauksen hoitaa Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos, ja kyse on myös taloudellisesta hyödyistä.

Koroisten kaupunginosaa ei ole aikaisemmin vahvistettu asemakaavalla. Nyt se perustetaan kaavalla virallisesti. Kaupunkialuetta halutaan myös tiivistää, etenkin paikkoihin joissa on joukko-liikennettä.

Pirstaleista kaavaa eheytetään

Maakuntakaavassa Koroisten alue on merkitty työpaikkatoimintojen, taajamatoimintojen ja virkistystoimintojen alueeksi. Yleiskaavassa 2020 se on pientalovaltaista aluetta, palveluiden ja hallinnon aluetta ja virkistysaluetta. Alueen asemakaava muodostuu useista vanhoista asemakaavoista, jotka eivät muodosta yhtenäistä kokonaisuutta ja ne ovat osittain vanhentuneita.

– Koroisten alueen asemakaavassa on pirstaleisesti voimassa useita asemakaavoja. Esimerkiksi silta Aurajoen yli Koroisista on vielä jäljellä asemakaavassa, mutta sitä ei rakenneta. Joen eteläpuolen kaava Ylioppilaskylässä ei myöskään mahdollista sitä, kertoo Uurasmaa.

Toijalan radan varressa on jonkin verran teollista rakentamista

ja vanha asemakaava mahdollistaisi suuren määrän lisärakentamista radan varteen. Kaavamuutoksella tullaan rakennusoikeutta vähentämään Vähäjoen ja radan välillä alueen maisema- ja luontoarvot huomioiden.

Eri kaavojen välillä on ristiriitoja. Esimerkiksi yleiskaavassa oleva rakentamiseen suunniteltu alue ei ole nykyisessä asemakaavassa rakennettavaa korttelialuetta. Osa suojelukohteista todennäköisesti suojellaan asemakaavalla.

Koroinen on nyt avoin peltoaukea, iso maisematila. Se on suurimmaksi osaksi peltoviljelyn käytössä. Kaavoituksessa on aina eturistiriitoja: säilytetäänkö vai kehitetäänkö kaupunkia. Nämä ovat arvovalintoja, joita kaavoittajat pohtivat ja poliitikot

päättävät. Koroisten alue ja jokiranta ovat arvokkaita alueita ja se otetaan huomioon kaavoituksessa.

– Alueen rakennukset ovat monenlaisia. Olemassa olevat rakennukset huomioidaan kaavoituksessa ja mietitään mitä niiden ympärille voidaan tehdä, selittää Uurasmaa. – Tulevan vuoden aikana mietitään, mitä uusi rakentaminen on. Maisema ja virkistyskäyttö ovat tärkeitä kaavoitettaessa. Alueelle ei ole tarkoitus kaavoittaa jäähalleja, vaan mahdollisesti kentiä ja kuntolaitteita tai pelkkää reittiä, jossa kuljetaan.

– Ei ole tarkoitus että Koroistenniemelle tulisi väenryntäystä.

Alustava luonnos 10.12.2012

Jätteenpolttolaitoksen tontti:

Tapio Jokinen ja Pekka Koivisto esittivät yleisötilaisuudessa, että polttolaitostontin tilanne olisi myös järkevää päivittää tässä yhteydessä. Kaavoitusarkkitehti Eskolin sanoi, että asia tulee ottaa keskusteluun. Osku Uurasmaa puolestaan sanoo, että jos polttolaitoskaava otetaan tähän mukaan, se jarruttaa kaavaa entisestään.

Turun kaupungin Ympäristötoimiala kommentoi edellistä 29.1.2013: Nykyluvalla polttolaitos jatkaa vuoden 2014 loppuun, mutta lopullisia päätöksiä jatkosta ei vielä ole tehty. On mahdollista, että sille haetaan vielä jatkoaikaa, sillä uusi laitos valmistuu aikaisintaan vuonna 2017

Orikedon kuntoradan pysäköintialueen viereen Polttolaitoksenkadulla rakennetaan aidattu **koirapuisto** sekä pienille että isoille erikseen.

Koroistenkaaren kaavassa, lähellä Sarokasta on **YK-alue** varattu **Turun islamilaiselle yhdyskunnalle**.

rakentamisen alueet:

K: Linke- ja toimistorakennusten korttelialue
YK: Kirkkojen ja myiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue
TY: Ympäristöhäiriöitä aiheuttamattomien teollisuusrakennusten korttelialue
V: Virkistysalue

hule-100 Vettäläpäisemättömiltä pinnoilta tulevia hulevesiä tulee viivyttaa alueella siten, että viivytysspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden mitoitustilavuuden tulee olla 1 m³ / 100 m² vettäläpäisemättömältä pinnalta kohden. Viivytysspainanteiden, -altaiden tai -säiliöiden tulee tyhjäntyä 12 tunnin kuluessa täyttymisestään ja niissä tulee olla suunniteltu ylivuoto.

10.12.2012 C. Eskolin / asemakaavatoimisto, Turun kaupunki

Koroistenkaari-kaava

– Koroistenkaari-kaavaa valmistellaan Rantämäen, Orikedon ja Halisten kaupunginosiin. Se on ensimmäinen kaava alueella, joka on nyt asemakaavoitettamattomaa aluetta. Kyseessä on alustava luonnossuunnitelma, jota työstetään edelleen, kertoo Koroistenkaaren kaavoituksesta vastaava asemakaava-arkkitehti Christiane Eskolin.

Kaavoitettava alue on 54 hehtaarin laajuinen ja pääosin kaupungin aluetta, mutta sillä on myös yksityisiä omistajia. Alue on pääosin peltoaluetta, jota reunustavat osittain tiheimsäiset kallioalueet.

Koroistenkaaren asemakaavan tavoitteena on tutkia Koroistenkaaren ja Ohikulutien väliin jäävän alueen kaavoittamista liikerakentamiselle. Tarkoituksena on myös selkiyttää alueen ul-

koilu- ja virkistysreitistöä.

Koroistenkaaren asemakaavaa laadittaessa tutkitaan myös Kaarinan puolelle Särviäntien tuntumaan jäävän tuotanto- ja palvelualueen yhdistämistä. Kaarinan puolella maa-alueet omistaa rakennusliike. Aikomuksena on rakentaa tuotanto- ja varastotiloja. Uusi tieyhteys palvelisi myös tätä aluetta. Kaarina kuitenkin odottaa vielä, mitä Turun puolella tapahtuu.

Koroistenkaaren kaavoitus perustuu maankäytösuunnitelmaan. Kaarinan kaavoitus on myös käynnistännyt Koroistenkaaren kaavoituksen omalta osaltaan. Luonnos on tarkoitus viedä ympäristö- ja kaavoituslautakuntaan keuhattalvella 2013, josta se etenee aikanaan Turun kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

**WIKLUNDIN
APTEEKKI**

WP KATSASTUS

TERVETULOA LIETOLAISELLE KATSASTUSASEMALLE

KATSASTUSTARJOUS
Henkilö- ja pakettiauton määräaikais-
katsastus **39,-**
+ päästötestit
(Mahdollinen jälkitarkastus 10,-)
Tarjous voimassa toukokuun loppuun

WP-Katsastus Oy
Tuulissuontie 34, LIETO,
puh. (02) 436 4300
www.wp-katsastus.fi

Av. ma-pe
klo 8-17

Meille on helppo tulla

Raunistulan Apteekki

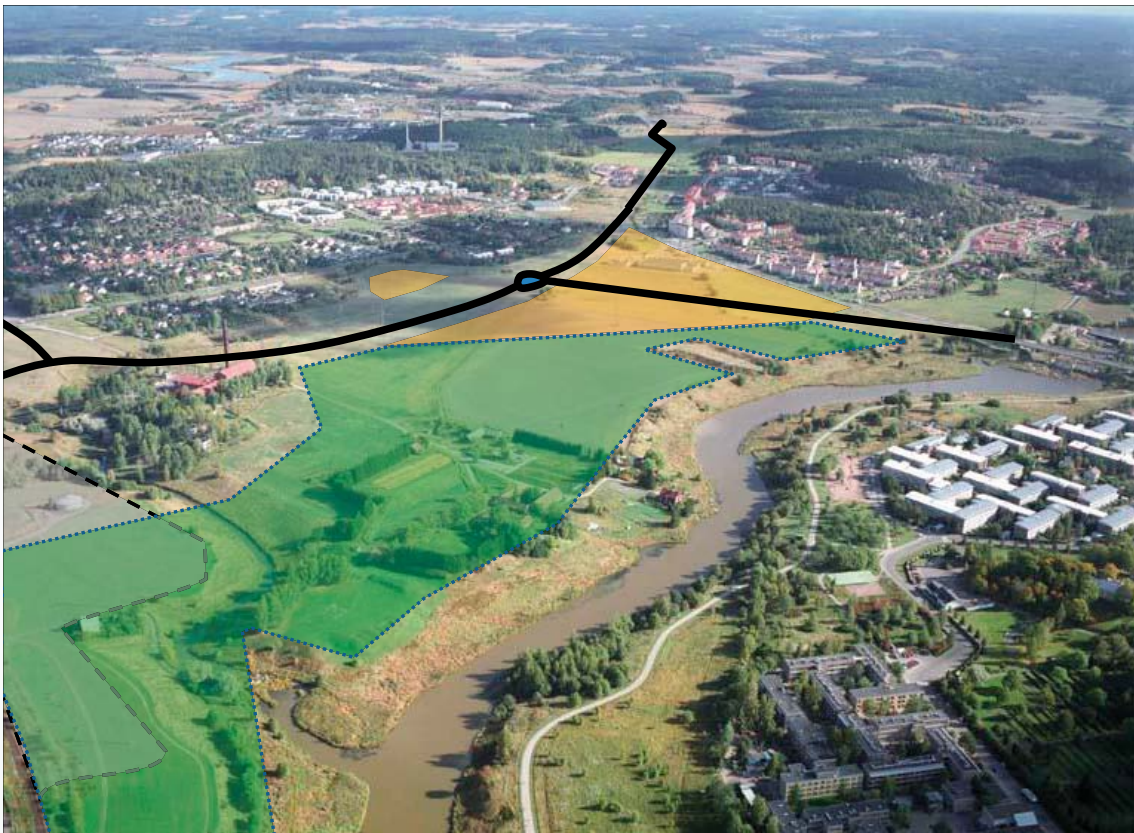
P Ilmaiset parkkipaikat oven vieressä
♿ Invapaikka, pyörätuoliluiska ja automaattiovet

Avoimna: arkin 9-19 ja lauantaisin 9-15

Satakunnantie 19, Turku
puh ja fax 020 740 4300
www.raunistulanapteekki.fi

Ilmakuva Aurajoelta pohjoiseen.

Ilmakuva Tuomaansillalta koilliseen.

Liikennesuunnittelu

Koroistensuoran suunnittelulla on useita liikenteellisiä tavoitteita. Ensimmäinen näistä on Maunu Tavastin kadun rauhoittaminen. Halisten sillalla kulkee noin 18000 ajoneuvoa vuorokaudessa ja suurin osa näistä jatkaa Maunu Tavastin katuja. Toinen liikenteellinen tavoite on rautatien tasoyhteyden poistaminen Tampereentiellä. Kolmas liikenteellinen tavoite on Gregorius IX:n tien rauhoittaminen. Neljäs on Topinojan kaatopaikka-alueen/kierrätyspuiston saavutettavuuden parantaminen ja viides Halisten alueen saavutettavuus Ohitustieltä, linjaa liikennesuunnitteluinsinööri **Eero Paavola**.

Liikennemäärien on arvioitu kasvavan huomattavasti. Vuonna 2035 kulkee Halisten sillalla nykyisen 17 500 auton sijaa jo 26 500 autoa vuorokaudessa keskimäärin.

Nykyiselle Koroistensaarelle tulisi lähes kaksinkertainen liikenne. Vastaavasti Vanhalla Tampereentiellä liikenne vähenisi ja se siirtyisi ”Koroistensuoralle”.

Eero Paavola mukaan tiesuunnittelu koskee myös Halista, ei pelkästään Röntämäkeä ja Koroista.

– Gregoriuksen tien nykyrooli on aika kestävä. Sen rauhoittaminen on ensisijainen tavoite. Myllärintalolle ja Halistenkoskelle ajoon pitää miettiä joku ratkaisu, ehkä eritasoratkaisu. Halisten sillan välittömään läheisyyteen ei ole kuitenkaan tulossa mitään rakentamista. Uusi tie kulkisi luultavasti Gregoriuksen tien länsipuolella. Suunnitelmat ovat kuitenkin ihan kesken vielä, kertoo Eero Paavola.

Vanhan Tampereentien liikennemäärät Röntämäessä laskevat 10000:sta 6500:aan, mikä helpottaa kadun varressa asuvien tilannetta.

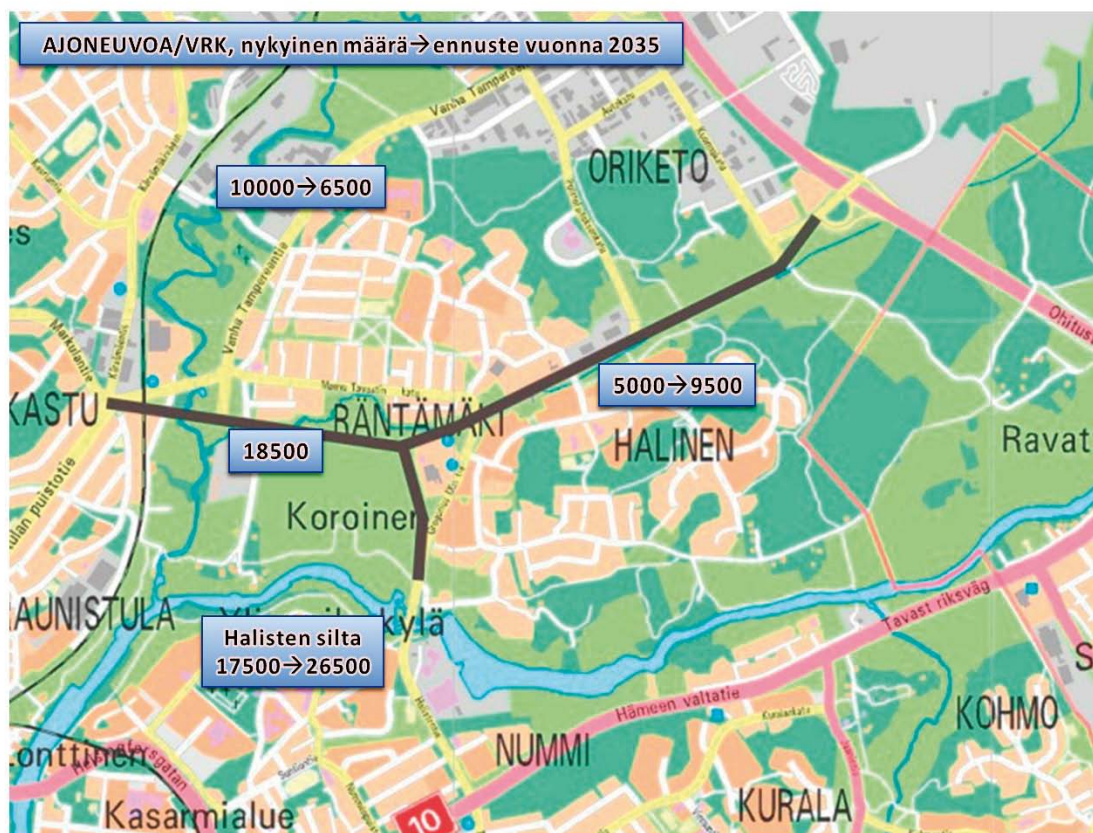
Eero Paavolan mukaan Koroistensuoran toisessa päässä Kärsämäentien, Markulantien ja Tampereentien risteys pysyy noin nykyisessä korkeudessa. Siitä tie lähtee jyrkästi menemään alaspäin, kun tullaan junaradalle ja Koroisiin päin.

Kevyt liikenne pitää viedä myös eritasoristeykseen, mutta se voi olla loivempi pystysuunnassa kuin autotie, jottei se käy liian raskaaksi pyörällä ja jalan liikkujille. Muutenkin alueella on tärkeää suunnitella kevyen liikenteen väylät huolella ja toimiviksi, sillä pyörällä ja jalan liikkuvia ihmisiä on paljon.

Mikä tulee olemaan Koroistien rooli, kun tulee uusi tielinjaus, on vielä suunniteltava asia.

Rakentamisen aikataulu on auki, eikä teiden kustannuksiakaan pystytäkään kemaan ennen kuin suunnitelmat ovat pidemmällä.

LIIKENNEMÄÄRIEN MUUTOKSET

OMA LOKERO POLTTO-KELPOISELLE JÄTTEELLE!

VASTUUTA YMPÄRISTÖSTÄ VAIVATTOMASTI!

LAJITTELE JÄTTEET HELPOSTI KOTIPIHASSASI!

NELILOKEROISEN QUATTROSELECT-JÄTEASTIAN AVULLA KIERRÄTÄT TEHOKKAASTI KAIKKI KOTITALOUTESI JÄTTEET.

SITA Finland tarjoaa sinulle Suomen edistyksellisen kierrätysmahdollisuuden **omalla pihallasi**.

QuattroSelect on omakoti- ja rivitaloille sekä pienyrityksille tarkoitettu, 370-litrainen **nelilokeroinen jäteastia**, jonka avulla kierrätät keräyskartongin, -lasin ja -metallin sekä polttokelpoisen jätteen.

Palvelualue: Turku, Kaarina, Lieto ja Rusko.

LAJITTELEMALLA:

- kierrätät samalla kertaa kaikki kotitaloutesi jätteet
- vähennät kasvihuonepäästöjä
- säästät luonnonvaroja.

QuattroSelect-astian kerätään vain hyötyjätteitä (ei polttokelpoista jätettä) Raisiossa, Naantalissa, Maskussa ja Nousiaisissa.

LISÄTIETOJA • asiakaspalvelu@sita.fi puhelin 010 5400 • **WWW.SITA.FI**

kukkakauppa NUMMEN NARSISSI KY

Vanha Hämeentie 29
Turku
Puh. 237 2005

AVOINNA:
Ark. 9.00–18.00
La–Su 9.00–14.00

Turun KOTIPESULA
Mattojen ja kodintekstiilien palvelupesula
Ruunikkatie 3
Orikedon postin vieressä
Puh. (02) 238 7799
www.turunkotipesula.fi
kari.karpelin@turunkotipesula.fi

- Nopeasti
- Edullisesti
- Vaivattomasti

Plyysi- ja käytävämatot laakavesipesuna

Maarian Myllyojalla Tapahtuu
c/o Marja-Liisa Haapa-aho
Paimialantie 374, 20460 TURKU
ks. www.goldenage.fi/ruusuportti
ruusuportti@gmail.com
Tilaisuudet järjestää
Ruusuportti ry
Tervetuloa

Kaavoitusarkkitehdit Osku Uurasmaa ja Christiane Eskolin esittelivät asemakaavahankkeitaan.

Kaavoituksen ja rakentamisen ongelmakohtia

Joulukuun yleisötilaisuudessa nousi esiin lukuisa määrä kysymyksiä ja kaavoittamiseen liittyviä näkemyksiä.

- Kevyen liikenteen väylien suunnittelu? Miten otetaan huomioon runsas kevyt liikenne?
- Liikennemäärä tulee kasvamaan, kun tiet paranevat; uusi tie ei tuo helpotusta nykyiseen tilanteeseen liikennemäärien kasvun vuoksi.
- **Pentti Huovinen:** Ohikulkutien toiselle puolelle on kaavoitettu jätteenpolttolaitos ja kierrätyspuisto. Mitä se tarkoittaa liikennemäärille, kun Koroistenkaari on lyhin tie Topinojalle?
- Alue on niin lähellä keskustaa, että pitäisi suunnitella huolella eikä tehdä niin kuin aiemmin, että lätkäistään vain jotain.
- Pentti Huovisen mukaan koko Turussa on varattu investoinneille vain 100-120 miljoonaa euroa. Tämä Koroisten hanke pitäisi pilkkoa paloiksi. Turku yksin ei pysty tätä maksamaan, siihen tarvitaan valtion tukea. Museaalisten arvojen ajaminen voisi olla yksi tärkeä osa suunnittelua.
- **Lars Nyberg** pelkää, mitä tulee, kun yksi suunnittelee yhden pläntin, toinen toisen ja sitten tiesuunnittelija tekee niihin tiet. Jos väylä Ohikulkutielle avataan ennen kuin uudet siltaratkaisut ovat valmiit, on katastrofi valmis ja raskas liikenne jyrää pitkin Maunu Tavastin katua.
- **Tapio Jokinen** varoittaa, että on suuri riski avata Koroistenkaari Ohikulkutieltä. Liikerakennukset on suhteellisen helppo toteuttaa ja on suuri vaara, että houkutus käy suureksi avata niitä varten Ohikulkutien liittymä. Pitää ehdottomasti asettaa ehdot sille, että sitä ei saa avata ennen kuin Koroistenkaari on rakennettu. Hienoa, että pidetään yleisötilaisuuksia, joissa on mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun.
- Markulantiellä on valmiudet muuttaa se nelikaistaiseksi. Jos kulku Ohikulkutielle avataan Koroistenkaarelta, alkaa entisestään raskaampi ja tiheämpi liikenne kulkea Maunu Tavastin katua, jossa on myös varaus nelikaistaistamiseen. Tämä tulee välttää. Myös Maunu Tavastin katu on mahdollista nelikaistaistaa.
- Uurasmaa: Useita vaihtoehtoja tutkitaan ja päätöksiä ei ole vielä tehty. Vaihteittaisuus on oleellista. Kaavaan voidaan tehdä merkintöjä, että tätä asiaa ei saada tehdä valmiiksi, ennen kuin toinen asia on tehty.
- Myöhemmin saamiemme tietojen mukaan kaavoittaja ymmärtää, ettei Koroistenkaaren osuutta voi tehdä valmiiksi, ennen uutta tunneli-silta-yhdistelmää, sillä se johtaisi liikenteen omakotialueille. Samoin on ymmärretty se, että tie pitää naamioda pellolla edes vähän, vaikka sitä ei voikaan kaivaa syvälle peltoon. Metrini, kahden korkuinen vallikin on parempi kuin ei mitään, mutta käytännön toteutus on auki. Kaavoittajat ovat tietoisia herkästä peltoaukeamasta.

Hanna Nurmi

Joulukuussa järjestetty yleisötilaisuus keräsi Turun kristillisen opiston auditorion täyteen väkeä ja kirvoitti erittäin paljon kommentteja.

Osallistuminen kaavoitus-työhön – yleisön kuuleminen

Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat tekivät viime syksynä Koroisten kaavoituksesta ja tielinjauksista kyselytutkimuksen läheisten kauppojen asiakkaille ja kulkijoille. Seitsemän opiskelijan kohteena oli 83 haastateltavaa. Kauppojen luona haastatelluista suuri osa oli muita kuin alueella asuvia. Viihtyisyyden kannalta haastateltavat pitivät uutta kaavaa hyvänä. Puolet haastelluista tiesi, että on tulossa kaavamuutos. Haastateltavat olivat käyttäneet aluetta läpikulkuun, virkistykseen ja kaupassa käyntiin. Myös kaavoittajille voi lähettää toiveita ja palautetta. Osku Uurasmaa toivoo tietoa asioista, jotka ihmiset kokevat tärkeiksi. Hän myös painottaa yhdistysten merkitystä kaavoitusasioissa; niiden rooli vuoropuhelussa on tärkeä.

Vaikka osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli arvioitavana vain vuoden 2012 loppuun, siitä voi silti jättää vielä mielipiteitä. Mutta mitä aikaisemmassa vaiheessa tämän tekee, sitä paremmat mahdollisuudet on pystyä vaikuttamaan asioihin.

Sekä Uurasmaa että Eskolin toivovat palautteet mieluiten kirjallisena, joko asemakaavaosastoon postitettuna tai sähköpostilla etunimi.sukunimi@turku.fi.

Koroisten alue tulee säilyttää kokonaisuutena

Koroistenniemi sekä Koroisten maatila-alue (30 ha) on kansallisen historiamme merkittävin paikka, koska ensimmäinen kaupunki ja Suomen vanhin tunnettu kirkollinen ja maallinen hallintokeskus syntyi tällä alueella. Koroisten alue tulee ymmärtää kokonaisuutena, mukaanlukien esihistoriallisen ajan. Aurajoen ja Vähäjoen ekologinen monimuotoisuus ja arvokkaiden luonnon erityispiirteiden säilyminen on turvattava. Nämä seikat vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin. Kyse on myös hiljaisesta mielenmaisemasta. Puistot ovat kaupungin keuhkot.

Elävän Kulttuurin Koroinen ry:n hallussa on useita hankesuunnitelmia, joita yhdistys voi käyttää toimintansa kehittämisen pohjaksi Koroisissa. Esimerkkejä suunnitelmista, joista osa on jo toteutettu Turun ammattikorkeakoulun hankkeina: Luonnonmateriaalien Osaamiskeskus LUMO, ProNatMat (Promoting Natural Materials), Devepark, Koroinen 2020-suunnitelma, Koroisten kulttuuripääkaupunkihankkeet 2011, European Permaculture Teachers’ Partnership 2012-14. Alueelta on lisäksi tehty useita luonto- ym. selvityksiä, joita voim-

me hyödyntää. Arkeologiset tutkimukset ovat työn alla, sillä alue on arvokas tutkimuskohde.

Koroisten alue on osa kansallista kaupunkipuistoa. Maarian kirkko tulee myös sisällyttää kansalliseen kaupunkipuistoalueeseen.

Kulttuuriympäristönä Koroisten vanhat rakennukset tulee hoitaa asianmukaisesti.

Tielinjausehdotuksenne rikkoo Koroisten historiallisen ja maisemallisen kokonaisuuden. Yllämainittujen seikkojen vuoksi yhdistyksemme ei hyväksy esitettyä tielinjausta Koroisten peltoalueen halki.

Yhdistyksemme katsoo, että asemakaavan valmistelussa tulee ottaa huomioon yllämainitut arvot. Tämä historiallinen miljöö on tulevaisuutta.

Koroisissa 27.12.2012
Elävän Kulttuurin Koroinen ry.
Hallitus

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistyksen lausunto Koroisten kaavoituksesta

Lausunto liittyen kaavoitushankkeisiin Koroinen ja Koroistenkaari – vähän myös ympäriltä

Koroinen

Markulantie tulee säilyttää kaksikaistaisena samoin kuin Markulantien jatke Koroisten pellolla tulee toteuttaa kaksikaistaisena. Aika on ajanut ns. sisäkehän ohi. Isot liikennevirrat, läpiajoliikenne ja raskas liikenne tulee ohjata Ohikulkutielle. Ohikulkutien sisäpuolinen osa tulee varata asumiselle ja ympäristöhäiriötä tuottamattomalle työpaikkarakentamiselle. Ohikulkutien varsi on hyvä varata tilaa vevän kaupan ja työpaikka-alueiden tuleviin tarpeisiin. Turun kaupunkialueelle ts. Ohikulkutien sisäpuolelle ei pidä toteuttaa yhtään uutta monikaistaista sisään-tulo-väylää. Yksikään uusi tie tai tieyhteys ei ole vähentänyt liikennettä vaan lisännyt sitä (vrt. Tuomaansillan ja Helsingintien piti vähentää Aninkaistenkadun liikennettä. Näin ei käynyt. Sen sijaan asukkaita muutti Kaarinaan, josta pääsee monikaistatietä Turun keskustaan). Turun tulee kehittää oman alueensa viihtyisyyttä ja houkuttelevuutta hallitulla, korkeatasoisella rakentamisella, hyvillä palveluilla ja joukkoliikenneyhteyksillä sekä vähentää liikenneväylien ja raskaan tuotantotoiminnan aiheuttamien haittojen vaikutusta asutukselle ja ympäristöhäiriötä tuottamattomille työpaikka-alueille.

Halistentien linjaus Markulantien jatkeelta ja Halisten kauppakeskuksen eteläpuolelta Halisten sillalle tulee toteuttaa kaksikaistaisena Halistensillan kautta. Halistentietä Hämeentielle ei saa ohjata nykyistä enempää auto-liikennettä kuin nyt, koska tie on jo nyt aivan sumpussa aamulla ja iltapäivällä. Väylä kulkee asutuksen ja koulu- ja kirjastoreittien keskellä.

Koroistenkaaren, Markulantien jatkeen ja uuden Halisten väylän tulee liittyä toisiinsa liikenneympyrässä. Kaikki uudet tiet on tehtävä kaksikaistaisina. Ei ole Turun asia rakentaa leveitä sisään-tuloväyliä asutuksen läpi kaupungin keskustaan tilanteessa, missä suuri osa liikenteestä on naapurikuntien työpaikka- ja raskasliikennettä. Myös raskasliikenne oikaisee asutuskatujen läpi, jos siitä muodostuu sille nopein ja lyhin reitti. Ympäristökunnista suuntautuvan työpaikkaliikenteen haittojen minimoiminen tulee toteuttaa kehittämällä seudullista joukkoliikennettä naapurikuntien kanssa.

Koroisten uusien väylien varten saa yhdistyksemme näkemyksen mukaan toteuttaa matalaa ja laadukasta pientalorakentamista (omakoti- tai rivitalo) ja se saa olla tiivistäkin, muttei kerrostaloja. Turku tarvitsee veronmaksajia. Korkealaatuisilla pientaloasunnoilla rauhallisessa ympäristössä hyvien liikenneväylien varrella voidaan houkutella uusia asukkaita kaupunkiin. Turussa on tarjolla tälläkin hetkellä runsaasti kerrostaloasuntoja niin ostettavaksi kuin vuokrattavaksi, joten niiden lisääminen keskusta-alueen ulkopuolelle ei ole perusteltua.

Rautatien alitus ja Vähäjoen ylitys: Kevyt liikenne voidaan ohjata myös tunnelin kautta radan ali, mutta sitä ei pidä viedä yhtä syvälle kuin autot, toki samassa aukossa.

Varavoimalaitoksen takana, Koroisten niemellä ja Jokipellonkujalla (radan varrella) on taloja. Näiden yhteydet on turvattava, kun radan alikulku ja joen ylitys rakennetaan.

Yleisesti: Vanhat liikuntaväylät on pidettävä auki myös Räntämäen suunnalta. Ei T-risteyksiä, vaan liikenneympyröitä. Ympyröiden kehät pitää tehdä tarpeeksi suuriksi, jolloin niitä voi käyttää jouhevammin ja hosumatta. Hyvä esimerkki toimivasta liikenneympyrästä (myös isoille ajoneuvoille kuten linja-autoille) löytyy esim. Pernontien ja Ankkurikylänsäntäden risteyksestä.

Historiallinen yhteys Maarian kirkon ja Koroisten ristin välillä on turvattava sekä maisemallisesti että toiminnallisesti mm. säilyttämällä rauhallinen kevyenliikkeen reitti näiden välillä. Tämä merkitsee mm. pellolle rakennettavan tien ja sen valojen haittavaikutusten minimoimista. Pellolle ei esim. saa asentaa liikennevaloja häiritsemään valtakunnallisesti keskeisen tärkeän näkymän rauhaa. Koroisten peltoaukealla kaksikaistainen tielinja on varustettava meluaidoilla, jotka samalla rajoittavat autoliikenteen aiheuttamaa valomerta peltoaukealla. Esimerkiksi Jaanintiellä on käytetty matalia betoniatvoja meluntorjuntaan.

Koroisten kaari

Koroisten kaaren jatketta ohikulkutien suuntaan ei saa rakentaa eikä kuntopolkua saa ylittää uudella tielinjalla ennen kuin kirkkosillan ja tasoristeyksen uudistus ja Markulantien jatkeen toteutus on valmis. Liikennettä uudelta pienteollisuus-/liikealueelta, Ohikulkutiestä puhumattakaan, ei saa ohjata Maunu Tavastinkadulle. Uuden liikealueen halleihin/liikkeisiin saadaan ajotiet ohjattua useita reittejä pitkin yhdistämättä liikennettä Gregorius IX tai Maunu Tavastinkadun liikenteeseen.

Olemassa olevat kuntopolut ja luontoreitit tulee säilyttää yhtenäisinä. Kartassa hahmoteltu tielinjaus Halisten perällä (Karpiokadun jatke) on jätettävä toteuttamatta melun, jätteenpolton ja jätteenkäsittelykaasujen vaikutusten ehkäisemiseksi Halisten asuinalueella. Metsää asuinalueen takana ei saa rikkoo ja virkistyspolut on säilytettävä. Kahden viimeisen tontin käyttöä uuden tien, Kuormakadun jatkeen varrella, lähellä Kaarinan rajaa, pitää harkita – ainakin kunnes tiedetään, tekeekö Kaarina varmasti vastaavan kaavan omalle puolelleen.

Topinojalle mahdollisesti rakennettavan uuden jätteenpolttolaitoksen liikennevirta on ohjattava kummastakin suunnasta Ohikulkutieltä pitkin. Missään tapauksessa jätekuljetuksia ei saa ohjata uuttakaan Koroistenväylää (ts Markulantien jatketta pitkin) pitkin jätteenpolttolaitokselle.

Seurakuntatoiminnan tontti: Hyväksymme sen, että muillakin uskontokunnilla on oikeus harjoittaa uskonnollista toimintaa. Emme kuitenkaan halua kulttuurien välistä eristäytymistä, joten kaava ei saa mahdollistaa poliittista tai kulttuurista toimintakeskusta, joka edistää väestöryhmien segregoitumista ja luo pohjaa ääriliikkeille. Kaavan määräyksiin voidaan rakennusoikeus rajata riittävän pieneksi, vaikkei kaavamääräyksillä voidakaan rajoittaa toiminnan sisältöä. Ekumeeninen, yhteinen alue useille uskontokunnille olisi mielestämme kaikkein toivottavin seurakunnallisen toiminnan muoto.

Käsiteltävien kaavaesitysten ulkopuolella, mutta alueen liikennejärjestelyihin vaikuttaen: Vanhalle Tampereentielle Kiilto Oy:n risteykseen tulee tehdä liikenneympyrä. Risteys on vaarallinen, koska liikennettä tulee joka suunnasta (Lääkefirma, Orikedon taverna, Pappila, asuinalueen liikenne, runsas läpiajoliikenne läpiajokiellosta huolimatta). Ympyrä hidastaisi – positiivisessa mielessä - ja tekisi liikkumisesta turvallisempaa ja varmempaa. Risteyksessä on hyvin tilaa, joten ympyrä mahtuu helposti. Jos liikenneympyrä rakennetaan hyvin toimivaksi (ks. yllä Pernontie-Ankkurikylänsäntä), Kiilto Oy:lläkään ei liene asiaan huomautettavaa.

Hamaron pienkiinteistöomistajain yhdistys ry
Johtokunta

Frantsin tilan rakennuskantaa Halisten koskelta nähtynä.

Halisten kylän historiikki 1600-luvulta lähtien

Nälänhätä, rutto ja isoviha ovat koetelleet Halisten kylän vanhoja maataloja vuosisatojen varrella. Peltojen suuri isojako, omistajien vaihdokset ja viljelytapojen muutokset ovat muokanneet kylän kasvoja. Mutta ikiaikaiset tilat – Frantsi, Komonen ja Tätilä – ovat yhä paikoillaan.

Koettelemusten aikaa

Suomessa oli 1690-luvun loppupuolella poikkeuksellisen ankara nälänhätä. Jopa kolmasosa väestöstä menehtyi sinä aikana. Turun seutu tosin todennäköisesti selvisi ajasta pienemmin vaurioin kuin muu

osa maasta. Ruotsi oli siihen aikaan sotilaallinen suurvalta, mutta maalla ei ollut kriisivalmiutta. Valtion talous perustui maanviljelyksestä saatavan tuoton verotukseen.

Ruotsissa oli aloitettu sotailaitoksen uudistustyö 1680-lu-

vulla, joka merkitsi samalla maatalouden verotuskäytännön uudistamista. Maatiloista muodostettiin 2 – 6 talon ryhmiä, ruotuja, joilla oli veloitteena kustantaa yksi sotilasvarusteineen ja aseineen. Lisäksi ruodun oli järjestettävä sotilaalle ja hänen perheelleen torppa ja viljelysmaata, josta perhe sai elantonsa. Maarias-
sa ruotojakojärjestelmään oli siirrytty nälkävuosien aikana 1696.

Nälkävuosien jälkeen käy-

tiin suuri Pohjan sota, joka alkoi vuonna 1700 ja päättyi Uudenkaupungin rauhaan vuonna 1721. Sota päätti Ruotsin suurvalta-aseman. Venäläiset miehittävät vähitellen koko Suomen. Alkoi ns. isonvihan aika. Turkuun venäläiset saapuivat 1713. Isonvihan aikana venäläiset järjestivät siviilihallinnon.

Valtaosa virkamiehistöstä ja kauppiasta pakeni Ruotsiin. Näin myös Maarian kirkkoherra **Lauri Tammelin** pakeni

Ruotsiin vuonna 1713 ja palasi takaisin Suomeen Uudenkaupungin rauhan jälkeen. Kirkkoherrana toimi miehitysvalan aikana **Erik Bernstrand**. Hän nimitti virkaan kreivi **Gustav Douglas**.

Kreivi Douglas oli alun perin ruotsalainen sotilas, joka vangittiin Pultavan taistelussa vuonna 1709 ja siirtyi sitä kautta Venäjän armeijaan vuonna 1717 ja nimitettiin vielä samana vuonna kenraalikuvernööriksi Suomeen Kymijoen läntiselle puolelle. Oikeudessa noudatettiin venäläisvallan aikana Ruotsin lakia.

Jo ennen sodan alkua vuonna 1699 määrättiin ylimääräinen vuosittainen sotavero muiden verojen lisäksi. Samainen vero määrättiin kaksikertaiseksi vuosina 1704 ja 1710. Jälkimmäisellä kerralla veron kaksinkertaistaminen ei enää koskenut talonpoikia. Vuonna 1709 oli katovuosi ja se oli ilmeisesti perusteena sille, että talonpojat säästyivät sotaveron korotukselta.

Samaan aikaan haettiin valtion menojen peittämiseksi erilaisia ylellisyysveroja. Esimerkiksi Turussa 110 henkilöä maksoi veroa tekotukasta ja 35 naista pääkoristeistaan. Vuonna 1712 sotavero määrättiin maksettavaksi niin kiinteän kuin irtaimen omaisuuden perusteella.

Vuonna 1710 Turussa vai-
vasi ruttoepidemia, johon Turussa kuoli kaikkiaan 2000

henkilöä. Maarian luvuista ei ole tietoa. Vuodet 1710 – 1713 olivat Maariassa maanviljelyksen kannalta hyviä. Miehityksen alkamisvuosi 1713 mainitaan olleen erikoisen hyvä. Ruotsin armeijan tilauksia ei Turun alueella onnistuttu samaan yrityksistä huolimatta. Ne menivät lähinnä Tukholmaan ja Riikaan. Riika oli siihen aikaan Tukholmaa suurempi kaupunki.

Miehitetty Turku

Venäjän miehitysarmeija saapui Turkuun 28.8.1713. Miehittä oli kaikkiaan 4000, joista osa hajaantui maaseudulle muonan hankintaan ja ryöstelyihin, mutta palasi myöhemmin Turkuun. Maarian kirkon vaiheille asettui yksi varuskunta.

Tsaari **Pietarikin** käväisi Turussa 2.9.1713. Suurin osa sotaväestä palasi Helsinkiin suunnittelemaan hyökkäystä Ruotsin pääarmeijaa vastaan Hämeessä. Vuonna 1714 venäläiset tekivät hyökkäyksiä Turusta käsin Pohjanmaalle ja Ahvenmaalle. Näitä varten suoritettiin ratsutiloista hevosten ottoja.

Venäjän armeijan ylipäällikkö ruhtinas **Galitzin** majoittui Turkuun. Turussa säilyi ilmeisesti muuta maata paremmin järjestys miehityksen aikana, koska miehitysarmeijan ylin johto sijaitti Turussa. Vuonna 1717 annettiin määräys, että 100 tuparakennusta Turusta ja sen lähiseudul-

Komosten talon toisen siiven nykyasukkaat, vuoden 2011 Halisakka Saara Markkula ja hänen miehensä Juhana Markkula talon Komosten edustalla.

Tätilän tilan aittoja.

näiseksi. Nykyisen nimensä, Tätilä, talo sai vuonna 1874. Isojaon aikaan sen manttaaliluku oli 5/6.

Pellot jyvitetiin jaossa

Halisten kylän talot sijaitsivat lähellä tosiaan ja lähellä peltojaan. Talojen siirtämiselle lähemmäs peltojaan ei ollut tarvetta. Kylän yleisilme säilyi muuttumattomana. Päämääränä oli saada talon maat mahdollisimman yhtenäiseksi alueeksi.

Peltojen laatu määriteltiin sen mukaan, miten hyvin ne soveltuivat viljelykseen. Laatuokkia oli kaikkiaan kuusi. Paras oli 6 jyvän maa ja huonoin 3,5 jyvän maa. Niittyjen laatuokkia oli vastaavasti kahdeksan. Paras oli 6 ja heikoin 1,5. Metsät jaettiin kolmeen luokkaan. Paras oli 6 ja huonoin 2.

Peltojen jyvittäminen oli tärkeä vaihe jaossa. Mitä korkeamman jyväluvun joku peltoala sai, sitä vähemmän sitä jaettiin verrattuna pienemmän jyväluvun peltoon.

Tietyn peltoalan jyväluvun arvioinnissa otettiin huomioon maan laadun lisäksi se, miten se yleensä soveltui viljeltäväksi, miten helppoa se oli aidata, ja erityisesti sen etäisyys talosta. Lähtökohtana oli se, että maan peruslaatu oli ratkaisevaa, eikä sen hoidosta johtuva kulloinenkin viljelykunto.

Halisten kylän pellot saivat parhaat jyvitysarvot: 6 ja 5 mantereisen Maarian kylien pelloista. Tämä selittää senkin, että Halisten kylä säilytti ikiaikaisen ilmeensä, kun kaikki kylän talot yhä sijaitsivat yhdessä ryhmässä.

Jyvityksestä vastasi tehtävään määrätty maanmittari kahden lautamiehen kanssa. Asianomaisen talollisen lisäksi naapuritalolliset saivat olla mukana toimituksessa. Arviointi tapahtui paikan päällä, kunkin osakkaan pelloilla, niityillä ja metsissä. Arvioluvut

ta on siirrettävä Turun linnan lähistölle venäläisen sotaväen majoittamista varten. Maariastakin siirrettiin rakennuksia. Työ tehtiin erikseen määrätyn työvelvoitteen perusteella.

Työpalvelua käytettiin puunkaatotyöhön. Puuta tarvittiin rakentamiseen. Tam-mipuuta vietiin myös Pietariin laivojen rakennuspuuksi. Työstä maksettiin palkkaa, mutta sitä pidettiin pienenä ja töihin ei menty mielellään. On luultavaa, että venäläinen sotaväen varustelu ja huolto on teettänyt monenlaista työtä myös Halisten kylässä, jossa oli vanhastaan teolliset perinteet.

Vuonna 1720 miehittäjät antoivat määräyksen, että ruotujakojärjestelmän mukaisesti jokaista manttaalia kohden ruotutalojen oli lähetettävä yksi mies Venäjän armeijaan sekä maksettava ylimääräinen 10 ruplan vero. Miehelle maksettiin sotilaaksi otton yhteydessä myös pestirahaa ja vuosipalkkaa ruotujakojärjestelmän mukaan. Miten tätä sovellettiin Venäjän armeijan otton yhteydessä, on epäselvää. Käytäntö lienee ollut vaihteleva.

Rauhanteon jälkeen korvausvelvollisuuksia selvitettiin myös oikeudessa. Turusta sotaväkeen otettuja miehiä kuljetettiin kaleerilaivoilla Pietariin. Kerrotaan, että matkalla oli puhjennut kapina, joka oli kukistettu. Osa sai surmansa ja osa joutui vankeuteen Pietarissa.

Manttaalia kohden ruotutaloilta vaadittiin miehen lisäksi hevonen. Jos hevosta ei ollut luovuttaa, manttaalin tuli suorittaa 19 ruplan ja 20 kopeekan rahakorvaus. Maariassa oli käytäntönä rahakorvaus. Ilmeisesti viljelyksen tuotto antoi tähän mahdollisuuden. Venäläiset upseerit toimittivat sotaväen otton.

Venäläistä sotaväkeä oli runsaasti näihin aikoihin Turussa ja Maarian taloissakin. Venäjä valmisteli hyökkäystä Ruotsiin. Venäjän laivaston laivat olivat ankkuroiduna Turun satamassa. Uudenkaupungin rauhansopimuksen mukaan Venäjän armeijaan otetut tuli päästä takaisin kotimaansa. Kaikkiaan Suomesta otettu noin 1500 miestä. Näistä palasi 443.

Isojako muutti peltojen omistuksen

Ruotsi menetti Uudenkaupungin rauhassa Viron ja Liivinmaan. Näillä alueilla harjoitettiin maanviljelyä, mikä merkitsi, että viljan tarjonta väheni.

Maarian viljelyksistä ei juuri ollut tietoa 1700-luvun alkupuolelta, mutta todennäköisesti viljan hinta nousi tarjonnan pienenemisen seurauksena. Tästä kertoo sekin, että Turun kaupunki teki jo vuoden 1722 alussa sopimuksen kauppias **Gustaf Wittfootin** kanssa Halisten myllylaitosten vuokraamisesta 20 vuodeksi. Sopimukseen kuului velvoite uu-

distaa säämiskätamppimylly, molemmiin puolin jokea olevat jauhomyllyt sekä myllärituvat ja aitat tuotteiden varastointia varten. Sopimus synnytti kiistan Halisten kylän talojen ja myllylaitosten vuokraajan kanssa kalastusoikeuksista. Kiista ratkaistiin oikeudessa.

Kylän talojen pellot ja niityt olivat 1700-luvun alkupuolella monessa osassa sarkajaon mukaisesti ja metsät yhteisomistuksessa. Järjestelystä oli paljon haittaa. Metsien hoito oli vajavaista, kaikkien kylän talojen tuli tehdä peltotyössä samaan aikaan. Sarkajako pakotti kylän talot yhteistyöhön ja tämä ei aina onnistunut parhaalla mahdollisella tavalla. Vuonna 1742 annetun kyläjärjestyksen mukaan naapurin oli korvattava naapurilleen aiheuttama vahinko. Uudistus oli kuitenkin tehoton.

Vuonna 1757 tuli voimaan määräys, että ainoa hyväksytävä maanjakojärjestelmä oli ns. isojako. Sen mukaan kylän talojen peltojen omistusoikeudet oli järjestettävä uudelleen suurempiin lohkoihin. Vuonna 1775 annetun asetuksen mukaan peltoja ja niittyjä ei saanut jakaa useampaan kuin neljän lohkoon ja metsää vain kahteen. Jakoon oli ryhdyttävä, jos yksikin kylän taloista tätä vaati. Järjestely merkitsi, että kylän talot eivät olleet enää lainkaan samassa määrin toisistaan riippuvaisia.

Tiiviit kyläyhteisöt hävisivät monin paikoin, kun taloja siirrettiin lähemmäs omia peltojaan. Isonjaon yhteydessä maksettiin korvauksia siitä, että talon paikkaa siirrettiin lähemmäs peltotiluksia. Talot alkoivat myös perustaa torpia, kun kylän metsätkin jaettiin isojaon mukaisesti.

Frantsi, Kallonen, Komonen ja Tätilä

Maariassa isojako toimeenpantiin yleisimmin maaherran määräyksestä. Halisten kylässä isojako saatiin päätökseen Frantsin talossa vuonna 1798. Toimitusmiehenä oli **J. Tillberg**.

Frantsi oli siihen aikaan yhden manttaalin vuokratila. Se oli Turun kaupungin omistuksessa, ja sen vuokratulot käytettiin maistraatin palkkaukseen. Näihin aikoihin myös Halisten myllylaitoksetkin olivat maistraatin hallinnoimia. Vuonna 1861 **Viktor Abraham Johansson** lunasti talon itsenäiseksi verotilaksi.

Halisten kylän Komosten talo oli myös Turun kaupungin omistuksessa oleva vuokratila, joka vuokratulot käytettiin maistraatin palkkaukseen. Senkin manttaaliluku oli yksi. Sen osalta isojako saatiin päätökseen vuonna 1817. **Wilhelm Ernst Kallenpoika** lunasti tilan itsenäiseksi verotilaksi vuonna 1860.

Halisten kylän kolmas talo, Kreula, sen sijaan oli ollut Raison Soinisten ratsutilan aputila vuoteen 1760 saakka. Sinä vuonna **Heikki Heikinpoika** oli lunastanut sen itse-

merkittiin karttoihin.

Arvioinneista syntyi paljon kiistoja. Kaukaisten metsien laatu voitiin arvioida myös pelkästään asianomaisten kertomusten perusteella.

Maaherra antoi vuonna 1803 määräyksen, jolla Turun kaupunki, Niuskalan virkatalo ja Halisten kylä velvoitettiin rakentamaan tie Halisten myllyille. Kustannukset jaettiin niin, että kaupunki kustansi koko tiestä 2/3 osaa ja Halisten kylä 1/3 tieosuudesta myllyiltä Niuskalan tienhaaraan.

Viljely muuttui 1800-luvulla

Maariassa maanviljelistavat pysyivät muuttumattomina 1700 – luvulla. Vuonna 1797 perustettiin Turussa Suomen Talousseura. Seura pyrki uudistamaan viljelistapoja. Nauris pyrittiin korvaamaan perunalla ja vaatetuskasvien eli

pellavan ja hampun viljelyä pyrittiin edistämään valistustyöllä. Perunan viljelystä lisättiin jakamalla ilmaisia siemenperunoita.

Pellavan ja hampun viljelyn edistämiseksi tsaari myönsi seuralle vuotuisen määrärahan. Seura hankki ulkomailta siemeniä ja jakoi niitä verkostonsa kautta. Pellavanviljely lisääntyikin. Turkuun perustettiin kehruu- ja kuto-makoulu.

Kasken viljelyä ei enää 1800-luvun loppupuolella Maarian alueella harjoitettu. Uudet pellot raivattiin kuokalla. Jos maa oli tasaista, alkuraivaus voitiin tehdä auraamalla. Maan ollessa epätasainen, kannot, oksat ja usein turpeetkin poltettiin. Ennen kylvöä ja aina kylvön jälkeen peltomaata muokattiin hienontamalla sitä äkeellä.

Vuoroviljelyä ja lannoitusta

Raivattuun peltoon kylvettiin ensiksi ruista. Peltojen ojitus tuli yleiseksi tavaksi 1800-luvun puolessavälissä. Maa kynnettiin syksyllä ruissadon korjaamisen jälkeen. Keväällä pelto äestettiin ja kylvettiin kaura. Syksyllä, kun kaurasato oli otettu talteen, maa käännettiin. Kolmantena keväänä peltoon kylvettiin kaura tai kevätruis. Sen jälkeen maa vielä käännettiin ja jätettiin seuraavana vuonna kesannolle.

Seuraavana vuonna aloitettiin uusi viljelykierros lannoittamalla maa karjalannalle ja kylvämällä siihen ruista tai ohraa.

Lantaa saatiin talleista ja navetoista. Navetoissa oli yleensä havuilla peitetty maalattia. Puulattioita ja olkia oli harvemmin. Havut vaihdettiin kuukausittain. Tallin lanta pi-

Halisten kylän talot 1900-luvulla

		TÄTILÄ		FRANTSI		KOMONEN	
	Vuodet	1929 - 1932	1963	1929 - 1932	1963	1929 - 1932	1963
Pinta-alat, ha							
	Lohkottu			5,5		37,5	
	Puutarhaa	0,1	1,0	0,6	1,0	0,2	
	Peltoa	38,5	16,0	38,0	35,5	46,0	
	Laidunta	1,5		5,5	0,0	6,6	
	Metsää	35,0	16,0	59,6	49,8	46,0	
	Joutomaata	0,0		5,7	3,3	1,5	
	Yhteensä	75,1	35,0	109,4	89,6	100,3	67,7
Viljelyalat, ha							
	Ruis	3,0		2,8		3,5	
	Vehnä	2,0	Viljellään	0,8	13,0	0,5	
	Kaura	7,0		9,0		13,5	
	Ohra	3,5	Viljellään	1,5		2,0	
	Sekavilja	0,0		3,0		4,0	
	Herne	2,0	Viljellään	0,3		0,3	
	Peruna	1,3		1,2		1,0	
	Rehukasvit	1,2		0,8	Viljellään	2,4	
	Heinä	13,5		13,6		16,0	
	Sokerijuurikas	0,0		1,5	1,0	1,0	
	Kesanto	5,0		3,5		1,5	
Karja, kpl							
	Hevonen	4		5		4	
	Lehmä	15		22	16	21	
	Sonni	1		1		1	
	Sikaa	15	5	22	Useita	14	
	Kanaa	100	50	20		0	
	Hopeakettu	0		0		6	
	Kaniini	0		0		5	

Maisemia ja hevosia Halisten kylän ulkoilureitin varrella.

dettiin erillään. Sitä käytettiin erityisesti perunan viljelys-maihin.

Päävilja oli elokuun loppupuolella kylvetty ruis. Vehnää viljely oli varsin tavallista. Sitä viljeltiin niin kotitarpeiksi kuin myytäväksikin. Esimerkiksi Komoisissa kylvettiin 1860-luvulla 74 tynnyriä (noin 12,2 m3) vehnää ja Frantsilla vastaavasti 75 tynnyriä (12,3 m3) muistitietojen mukaan.

Keväällä kylvettävistä viljalajeista oli tärkein kaura, joka kylvettiin joko toukokuun alussa ja joskus jo huhtikuun lopulla. Samoihin aikoihin kylvettiin myös herne. Ohra kylvettiin vasta, kun maa oli

riittävästi lämmennyt, toukokuun lopusta kesäkuun alkupuolelle. Ohraa käytettiin leivän valmistukseen ja erilaisiin puuroruihin. Peruna, hamppu ja pellava kylvettiin toukokuussa.

Muutokset elinolosuhteissa Maariassa näkyivät maatalousväestön määrässä. Vuonna 1749 Maariassa oli 95 talollista. Palkollisina oli 115 miestä ja 169 naista. Runsaan sadan vuoden päästä vuonna 1865 talollisia oli 62, tilan vuokraajia 13, torppareita 86 ja renkejä 276.

Palvelusväki pestattiin yleensä vähän ennen pyhäinpäivää marraskuun alussa.

Rengit saivat pestiksi 20 – 25 markkaa ja palkkaa 100 markkaa, naispalvelijat 50 markkaa. Luontaisetuina rengit saivat kahdet saappaat, kahdet sukat, neljä paitaa sekä karkeasta rohdinkankaasta valmistetut housut. Naispalvelijat saivat kahdet lyhytvartiset saappaat, 20 kyynärää (noin 14 metriä) paitakangasta ja karkean rohdinkankaan hammeen.

Halisten isäntä Maarian hallinnossa

Vuonna 1865 julkaistiin uusi kunnallisasetus. Sen mukaan maalaiskuntiin oli järjestettävä kunnallishallitus viimeis-

tään 6.2.1868.

Asetusta vastustettiin kovasti Maariassa. Sitä pidettiin liian työläänä. Senaatti myönsi vuoden lykkäystä.

Pitäjänskokouksessa 1.3.1868 valittiin sitten kunnallisvirkamiehet. Halisista valittiin kunnallislautakuntaan Komosten talon isäntä **Jaakko Komonen**. **Erkki Komonen** oli kuulunut jo aikaisemmin seurakunnan hallintoon. Hän oli kirkkoväärtti eli kirkkoisäntä. Sen lisäksi hänet oli valittu mm. 19.9.1852 Maarian pitäjänkokouksessa köyhäinhuoltolautakuntaan.

Jaakko Komosesta tuli vuonna 1892 kunnallislautakunnan esimies.

Asetuksen mukaan tästä työstä ei maksettu palkkiota, mitä kuntakokous piti kohtuuttomana, mikä johdatti palkkioiden maksuun. Kun Komonen valittiin tehtävään, palkkion suuruus oli 350 markkaa, jos esimies toimi samalla kirjuriina. Komonen ei ollut kirjoitustaitoinen. Siksi hän sai tyytyä vain 250 markkaan.

Köyhäinhuolto oli siihen aikaan esimiehen suurin työ-sarka. Jaakko Komonen oli kunnallislautakunnan esimiehenä vuodet 1878 – 1892, ja jäsenenä 1868 – 1874 ja 1884 – 1889).

Frantsin talon isäntä **Viktor Frantsi** vaikutti kunnallislautakunnassa vuodet 1875 – 1877 ja 1896 – 1898. Hänet valittiin kunnan valtuustoon vuonna 1896.

Jaakko Komonen nuorempi jatkoi isänsä tapaan kunnallispolitiikassa. Hänet valittiin toimikuntaan, joka suunnitteli kunnallisverotusta vuonna 1896.

Matti Komonen valittiin tilattoman väestön lainrahaston kuusijäseniseen johtokuntaan 1913 yhdessä **Matti Marja-**sen ja **Kalle Rantalan** kanssa.

Tietoja kylän taloista 1930- ja 1960-luvuilta

Vuonna 1932 Täten omistajina olivat **Aimo** ja **Aili Sipilä**. Tila on ollut isännän suvulla 20 vuotta. Tilan päärakennus oli valmistunut 1910-luvulla. Siinä oli tiilinen pohjapohjakerros. Karjasuojissa oli silloin sähköpumpukäyttöinen vesijohto ja navetassa automaattiset juomakupit. Metsät olivat hoidettua kuusimetsää. Tila tuotti myyntiin viljaa, maitoa, lihaa, perunoita ja munia. Tilaan kuului useita talous- ja eläinsuojarakennuksia.

Vuonna 1958 Täten siirtyi **Esko** ja **Leena Sipilän** nimiin. Heidän aikanaan tilalla oli jo leikkuupuumuri, traktori ja myös hevonen. Nautakarjasta oli jo luovuttu.

Frantsin tilan omistajana oli vuonna 1932 Viktor Frantsi, joka oli jo yhdestoista saman suvun edustaja talon isäntänä. Tila oli siirtynyt hänen nimiinsä vuonna 1925. Tilaan kuului useita rakennuksia, joissa kaikissa oli sähköpumpukäyttöinen vesijohto sekä kotitarvemylly. Metsä oli hoidettua kuusimetsää. Tila tuotti myytäväksi viljaa, maitoa, perunoita ja lihaa.

Hirsisen päärakennuksen sanotaan olevan vuodelta 1848. Peruskorjaus tehtiin 1928, huoneita oli 8. Toisessa asuinrakennuksessa oli 6 huonetta ja sauna. Puu- ja sementtitiilikateinen karjarakennus oli vuodelta 1905. Siinä on talli, navetta sekä työ- ja rehutilat. Rakennuksen yhteyteen valmistui vuonna 1927 sikalaosa. Muita

rakennuksia ja tiloja tilalla olivat kuivaamo ja kalustosuoja, erillinen kalustovajarakennus, vilja-aitta, talousrakennus, jossa oli 2 autotallia, kalustovaja ja varastotiloja.

Puutarhanhoito kiinnosti isäntäperhettä erityisesti. Vuonna 1963 puutarhassa mainitaan olleen 400 omenapuuta. Siellä kasvatettiin myös tomaatteja. Tilan metsissä oli sekä kuusta että mäntyä. Metsiin oli istutettu 4 500 männyn tainta. Taivoitteena oli saada tilan metsät mäntyvaltaisiksi.

Komosen tilana omistajana olivat vuonna 1932 **Matti ja Maire Komonen**. Matti Komosen nimissä tila oli ollut vuodesta 1923. Silloisessa päärakennuksessa oli 9 huonetta. Talossa oli niin lämmin- kuin kylmävesiverkosto. Puutarha ympäröi rakennusta. Myös karjasuojissa on sähköpumpukäyttöinen vesijohto. Talossa oli kotitarvemylly ja jo silloin traktori. Tilan metsä oli hoidettua havumetsää. Tila tuotti myytäväksi viljaa, maitoa, perunoita ja rehua.

Vuonna 1963 Komosen tila oli taas Turun kaupungin omistuksessa. Sen koko oli pienentynyt viidenneksellä 67,7 hehtaariin. Se oli kuitenkin vieläkin maatalouskäytössä. Tilan vuokraajina olivat **Kalevi** ja **Matti Yrjölä**.

Halisten kylä tänään

Vuosisadat ovat vaihtuneet. Halisten kylä on säilyttänyt kuitenkin yleisilmeensä ihmisten asuttamana kylänä, jossa elanto hankitaan maan tuotteilla, ja eläinten ja nyt erityisesti hevosten pidolla. Kylän läpi kulkee Turun kaupungin rakentama ulkoilureitti. Polkua kulkiessa kohtaa arvokkaan ja vaikuttavan maalaismaiseman. Kävellessä syntyy mielikuva siitä, että alueella on eletty ja tehty työtä vuosisatoja. Rakennusten nykynto herättää kuitenkin huolen: onko kaikki tehty kylän elinkelpoisuuden takaamiseksi myös tulevaisuudessa?

Teksti ja kuvat: Timo Leinonen

LÄHTEET

Perälä, Väinö. Maarian pitäjän historia II osa. 3. Maaria 1600 – 1865. Maarian seurakunta ja kunta. Turku 1949.
Kaukovalta, K. V. & Kaukovalta-Kaila, Eila. Maarian pitäjän historia III osa. 3. Maaria 1866 – 1943. Maarian seurakunta ja kunta. Turku 1950.
Suomen Maatilat. Tietokirja maamme keski-suurista ja suu-rista maataloista III osa. Turun ja Porin lääni, Ahvenanmaa. WSOY. 1932.
Suuri Maatilakirja. Lantgården i Finland I. Turun ja Porin lääni. Varsinais-Suomi. Kustannustuote OY. 1963.
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Ruotujakolaitos>
http://fi.wikipedia.org/wiki/Gustav_Otto_Douglas
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Isojako>
http://fi.wikipedia.org/wiki/Suomen_Talousseura

Nettiosoitteissa

www.rinta-jouppi.com

ja

www.auto.fi

on

yli
2000
vaihto-
autoa

ja

yli
350
matkailu-
ajoneuvoa

Kaikista voit tehdä kaupat myös meillä. Tervetuloa!

Rinta-Joupin Autoliike Oy

60 vuotta koko kansan autokauppaa

Avoimna: ma-pe 9-18, la 10-15

Huolto: 020 777 2406

Varaajat: 020 777 2406

Automyynti: 020 777 2430

Piiskakuja 10 Turku

Ohjaaja Pekka Saaristo (vas.) esittelee Lapuan liikkeestä kertovaa kirjaa näyttelijöille.

MUSTAT AUTOT MAARIAN YÖSSÄ – 30-luvun kiellot ja käskyt

MAARIAN TEATTERIN uutuusnäytelmä on valmistunut ja harjoitukset ovat Mahdin talolla täydessä käynnissä. **Kaisa Pakkalan** kirjoittaman sukukronikan pohjalta **Pekka Saaristo** on kirjoittanut ja ohjaa esityksen, joka toteutetaan aidossa miljöössä Myllyojan talon pihapiirissä, Maarian Paimalan kylässä. Ensi-ilta on 14.6. ja esityksiä on kaikkiaan 14 kpl, jatkuen kesäkuun loppuun asti.

Eletään kieltolain ja Lapuanliikkeen aikoja 30-luvun alussa.

Nuori näyttelijä Roni Jokinen.

Serkukset **Wilhelm Eskola** ja **Kalle Rantala** vaimoineen saavat joukkoonsa uusia, mielenkiintoisia henkilöitä. Nuori, ”pohojalaanen” pehtori Laurila joutuu kotiseutunsa vuoksi epäilyksi lähes kaikesta mahdollisesta. Väkivaltaiseksi äitynyt lapualais-terrori toimi myös Maariassa. Kerrotaan muilutuksista ja pahemman lajin pieksennästä paikkakunnalla, vaan syyllisten tuomiolle saaminen ei ollutkaan niin helppoa, vaikka o.t.o. toimittaja **Kaarlo Marjanen** tekikin parhaansa kirjoittamalla juttuja aikakauden rohkeimpaan sanomalehteen, Turun Sanomiin.

Uudesta paikallisnäytelmästä ei toki puutu myöskään huumoria. Kun Raunistulan klopit tulevat kätkemään, Vähäjoesta löytynyttä pirtulastia, Rantalan Kallen ”huussiin” ja paikalle saapuvat salakuljettajat, tarvitaan varmasti jo kaikkia Kallen puhelahoja. Pienten pirtukauppiaiden toimiin Kalle suhtautuu ”lojaalisti”, kunhan voittorahoilla ostetaan leipää kaikille Raunistulan orvoille.

30-luvun kielloista ja käskyistä huolimatta myös nuori lempi leimahtaa Paimalassa ja vietetään

Myllyojan nuoren isännän ja –emännän kihlajaisia, mutta uskollisella sisäköllä on uudet elämänsuunnitelmat edessään ja lähtö Myllyojalta.

Loppupuolella näytelmää kieltolaki kumotaan, mutta todellinen vallankaappaushanke, Mäntsälän kapina, järkyttää yhteiskuntarauhaa

ja Myllyojallakin kamppaillaan lähtemisen ja kotiin jäämisen puolesta. Presidentti **Svinhufvudin** legendaarinen radiopuhe lopulta ratkaisee kiiperän tilanteen.

Uutta, mielenkiintoista paikallishistoriaa, kesäteatterin keinoin, on siis luvassa ensi kesänä Turun Maariassa.

Maarian teatterin tekijät toivottavat kaikki hyvän teatterin ystävät tervetulleiksi, Tervetuloa!

Ks. www.maarianteatteri.fi

Pekka Saaristo

Uusi paikallisnäytelmä Maarian teatteriin

Teatteri jatkaa kansallisen ja erityisesti paikallisen lähihistorian käsittelyä myös kesällä 2013. Viime kesän näytelmä KAKSI MAARIAA- punavalkoinen sukukunta saa jatkoa.

MUSTAT AUTOT MAARIAN YÖSSÄ 30-luvun kiellot ja käskyt

Kaisa Pakkalan kirjoittaman sukukronikan pohjalta dramatisointi ja ohjaus Pekka Saaristo

Sisällissodan tapahtumista siirrytään ajassa eteenpäin kieltolain ja Lapuanliikkeen aikoihin. Serkukset Wilhelm Eskola ja Kalle Rantala vaimoineen saavat joukkoonsa uusia, mielenkiintoisia henkilöitä. Väkivaltaiseksi äitynyt oikeisto-terrori toimi myös Maariassa. Kerrotaan muilutuksesta ja pahemman lajin pieksennästä paikkakunnalla, vaan syyllisten selville saaminen ei ollutkaan niin helppoa...

Uudesta paikallisnäytelmästä ei toki puutu myöskään huumoria. Kun Raunistulan klopit tulevat kätkemään Vähäjoesta löytynyttä pirtulastia Rantalan Kallen puuliiteriin ja paikalle ryntäävät yhtä aikaa sekä poliisit että salakuljettajat, tarvitaan varmasti jo kaikkia Kallen puhelahoja. 30-luvun kielloista ja käskyistä huolimatta myös nuori lempi leimahtaa Paimalassa ja loppupuolella näytelmää saatetaan jo aavistella tulevan sodan syttymistä.

Esitykset: Myllyojan talo, Paimalantie 374, 20460 Turku

Katettu katsomo

Ensi-ilta pe 14.6. su 23.6.
su 16.6. ma 24.6.
ma 17.6. ti 25.6.
ti 18.6. ke 26.6.
ke 19.6. to 27.6.
to 20.6. pe 28.6.
la 29.6.

Liput: 15 € ja 12 €, lapset alle 12 v. 8 €.
Ryhmät yli 20 henkilöä 12 €.

Katettu katsomo.

Tiedustelut:
maarian.teatteri@gmail.com
tai puh. 040 7077 977 Päivi Eskola,
050 5020137 Sirpa Saaristo,
050 9667166 Marjo Sairanen

Esitykset alkavat klo 19.00.

TERVETULOA!

Maarian teatteri
www.maarianteatteri.fi

Löydä koulutuksesi!

Lääketieteelliseen suuntaavat opinnot
19.8.2013–25.4.2014

Oikeustiedelinja
19.8.2013–25.4.2014

Psykologia ja kasvatustiede -linja
19.8.2013–25.4.2014

Kielet ja viestintä -linja
19.8.2013–25.4.2014

Viittomakieli ja visuaalinen kommunikointi
19.8.2013–13.12.2013

Hae opiston nettisivuilta löytyvällä sähköisellä hakulomakkeella 26.7. mennessä!

Turun kristillinen opisto | Lustokatu 7, 20380 Turku
puh. (02) 412 3500 | info@tk-opisto.fi

www.tk-opisto.fi

Katso
unelmiesi
uusi koti
www.vaso.fi

Vaso size
fits all

Joustamme elämäsi mukaan.

Koolla on väliä – oli perheesi sitten iso tai pieni, meiltä saat elämäntilanteeseesi sopivan kodin. Nyt rakenteilla myös modernit uudiskohteet!

vaso
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

ELÄMÄSI KOKOISIA KOTEJA.

Rauhankatu 4, Turku • puh. 2747 000 • www.vaso.fi

Voihan räkä!

Vaikka räkä sinällään on hyödyllistä, räkätauteja vastaan kannattaa aina taistella. Kaiken räkäsouvin takana on nenän herkän limakalvon suojeleminen. Toimintaan nenän limakalvon pitää olla sopivan kostea. Erilaiset ilman epäpuhtaudet ja mikrobit tarttuvat eritteeseen, mikä estää niiden pääsyä pidemmälle hengitysteihin. Normaalisti limaneritys on vähäistä, eikä nenää juurikaan tarvitse niistä.

Flunssassa limakalvo alkaa tuottaa lisääntyvässä määrin limaa, jolla elimistö yrittää estää viruksia pääsemään sisälle limakalvon soluihin. Tulehduksessa sitkeämpi ja usein värillinen räkä muodostuu solujen erittämistä limasta, mikrobikasvustosta sekä tulehdus-soluista. Räkäeritteen koostumus vaihtelee tilanteen mukaan. Vaikka virusten aiheuttamissa tulehduksissa nenäerite on tyypillisesti kirkasta, eritteen värin mukaan ei voida tietää, onko taudin aiheuttaja virus tai bakteeri.

Räkä poistuu ulos nenän kautta. Niistäminen onkin luonteva tapa avata hengitysteitä.

Siinä on kuitenkin syytä olla maltillinen. Nenän niistäminen ulospäin aiheuttaa nenäontelossa hetkellisesti kymmeniä kertoja korkeamman paineen kuin aivastaminen tai yskiminen, minkä seurauksena nenäeritettä kulkeutuu helposti poskionteloihin ja korvatorviin.

Keittosuolaliuksella tehdyistä huuhteluista ja höyryhengityksestä voi olla apua taistelussa elämää haittaavaa räkää vastaan. Limaa irrottavia yskänlääkkeitä ei sen sijaan pidä käyttää kuin kroonisissa keuhkosairauksissa. Limaa nimittäin erittyy niin kauan kuin näitä lääkkeitä nauttii.

Inhiminen poistaa kuivunutta räkää myös kaivamalla nenää. Nenän kaivaminen on yleistä. Katsokaa vaikka autoilijoita liikennevaloissa. Intiassa tehdyn tutkimuksen mukaan haastatelluista paristasadasta teinistä lähes kaikki (96,5 %) ilmoittivat kaivavansa nenää päivittäin. Kaivuutapahtumien keskimäärä oli neljä kertaa päivässä, mutta joka kymmenes kaivoi yli 20 kertaa. Ne-

nän kaivajia oli yhtä paljon niin varakkais-sa kuin vähemmän varakkaissa perheissä. Joka kuudes piti nenän kaivamista vakavana henkilökohtaisena ongelmana. Syyllisyyttä nenän kaivamisesta tunsiperäti kaksi kolmesta tutkitusta. Tämä osoittaa, että vaikka lähes kaikki kaivavat nenää, niin sitä ei silti pidetä toivottuna tapana.

Viitisen prosenttia tutkituista ilmoitti syövänsä räkää, mikä arvioiden mukaan on todellista matalampi luku. Räkää syödään piilossa muilta ja siitä kertomista pidetään häpeällisempänä kuin pelkkää nenän kaivamista. Katsokaa vaikka Youtubesta videoita hakusanalla "nose picking". Tuubin häpeäpaaluun ovat joutuneet muiden muassa Britannian ja Italian pääministerit. Miksi sitten räkää syödään? Voi olla, että sille joskus löytyy hyvinkin syy. Mutta jo 1960-luvulla räkää syöivät paljastivat amerikkalaistutkijalle, että räkäklöntit vain yksinkertaisesti maistuivat hyviltä.

Käsienpesu kymmenen kertaa päivässä vähentää flunssariskin puoleen. Kaikenlais-

ten tartuntojen vaaraa pienentäisi myös, jos emme koskettelisi ja kaivaisi nenäämme tai hieroisi silmiämme. Silmien hierominen ajaa saman asian kuin nenän kaivaminen. Silmän sisäkulmasta lähtevä kyynelkanava on virusten vesiliukurata suoraan nenään. Mutta koska emme pääse tavastamme kaivaa nenää, tarvitaan käsienpesua. Ellei käsiä pesä, taudinaiheuttajat siirtyvät toisiin käsiin ja sitä kautta neniin ja silmiin loput-tomana ketjuna. Ja räkäralli jatkuu vuosi toisen-sa jälkeen.

Pentti Huovinen

Kirjoittaja on röntämäkeläisen tietokirjailija ja lääkäri.

SAUTILA OY

Turkulainen kuljetusyritys
kolmannessa polvessa

- Vaihtolavakuljetukset • Vaihtolavojen vuokraus • Koukkuvaihtolavakuljetukset yhdistelmäautoilla max. 120m³ • Sepeli-, sora- ja multatoimitukset • Lumiurakat
- Teiden kastelut • Nosturiauto kappaletavarakuljetuksiin • Lavettikuljetukset • Kaivuupalvelut
- Maa-ainesten kuormaus • Pyöräkuormaajapalvelut

Riimukatu 11, 20380 Turku Puh. (02) 242 6416 Fax (02) 242 6335
0400 221 314 0400 221 316 email: sautila@sautila.com www.sautila.com

MONIPUOLINEN LAATUVALIKOIMA

PIKKUHERKUISTA REILUIHIN RUOKA-ANNOKSIIN!

- VEIKKAUS
- OLUTTA MUKAAN JOKA PÄIVÄ
- MYÖS KALASTUSLUVAT MEILTÄ!

TERVETULOA!

Aukioloajat: ma–pe 8–21, la 10–21, su 12–21

GRILLI JA ELINTARVIKEKIOSKI
HALISTUPA
Emmauksenkatu 1, p. (02) 253 9564

Topinojan jätekeskus palvelee aamusta iltaan!

Topinojan jätekeskus vastaanottaa muun muassa siivouksen ja remontoinnin jätteitä. Tervetuloa asioimaan!

Topinojan jätekeskus

Pitkäsaarenkatu 7, Turku ☎ 020 728 2130
Avoinna arkisin klo 6.30–21
Palvelemme myös lauantaina 28.9. klo 10–13.

Lajittele kodin jätteet kierrätykseen ja hyötykäyttöön!

- metalliromu, pienet puhtaat maakuormat sekä risut ja kannot vastaanotetaan kotitalouksilta maksutta
- puujäte, käsitelty ja käsittelemätön 7,50 e/m³
- ikkunalasi: puitteeton 0 e, puitteilla 2,60 e/kpl
- saniteettiposliini: lavuaarit 5 e/kpl, wc-tuolit 10 e/kpl
- huonekalut: suurikokoiset 12,60 e/kpl, pienet 7,60 kpl
- betoni ja tiilijäte 12 e/ m³ • kaakelit ja laatat 30 e/m³
- bitumijäte, esim. kattuhuopa: 30 e/m³ • kipsilevyt 30 e/m³
- puhdas muovi 12 e/m³
- polttokelpoinen jäte 22 e/m³
- loppusijoitettava kaatopaikkajäte: 30 e/m³

0200 47470
www.tsj.fi

Vaaralliset jätteet,
sekä sähkölaitteet
otetaan kotitalouksilta
vastaan maksutta.

Lakipalvelu Leinonen

Puh 040 7425 061

LPL

www.lindrothinpuutarha.fi

Deli Verde
MAKUJA MAAN TÄYDELTÄ

TURUN SILMÄLASER

Vapaus on vaivatonta. Näetkö nyt.

Turun Silmälasen Oy on vuodesta 1997 toiminut silmän taittovirheiden laserleikkauksiin erikoistunut hoitoyksikkö. Toteuta haaveesi ja aloita uusi elämä ilman silmälaseja. Varaa tutkimusaika, kysy lisää (020) 712 2365.

www.turunsilmalaser.fi

Turun Silmälasen - Silmäasema Silmäsaara - Yliopistonkatu 27 20100 Turku - Puh. (020) 712 2365

MARIANA SIELUNKANTAJA

MYSTINEN MONODRAAMA SUOMEN ESIHISTORIASTA

Ohjaus ja dramaturgia:
MIKKO RANTANEN
Kirjoittanut, Mariana:
TUULA WALDEN
Loitsut ja rukoukset:
ELIAS LÖNNROT
Musiikki:
ANNELIINA KOSKINEN
Valosuunnittelu ja toteutus:
VILLE SALMINEN

Maarian pappilan talli
Sorolaisenkatu 4, Turku

Ke 22.5.	klo 19.00
Pe 24.5.	klo 19.00
La 25.5.	klo 15.00
Ke 29.5.	klo 19.00
To 30.5.	klo 19.00
Pe 31.5.	klo 19.00
Su 2.6.	klo 15.00
Ke 5.6.	klo 19.00
Pe 7.6.	klo 19.00

Mukana Pertti Pussisen opastuskierros:
"Maasta sinä olet tullut – kahdeksan pysähdystä Maarian kirkkomaalla"

Liput 15€
Tiedustelut ja varaukset: puh 044 336 1314
s-posti: mikranen@gmail.com kotisivu: dramagun nettisivu.org

 Maarian seurakunta
ohjauksen ja ohjelmavälitys

Turku Energia

Joko sähkömittarisi tikittää S-Bonusta?

LCUNA

Voita **1 000** euron TOK-lahjakortti!
Lue lisää www.turkuenergia.fi

**HUOLLOT JA KORJAUKSET
KAIKKIIN AUTOMERKKEIHIN.
MYÖS ILMASTOINTIHUOLLOT JA
DIAGNOSTIIKKATESTAUKSET.**

AUTO-SALO
Kärsämäentie 4 Turku
Puh. (02) 2539 331

**Hämeenatie 24, 20540 Turku
puh 02-276 4740**
Avoimena: ma-pe 9-21.30
la 10-18
pyhäpäivinä 12-18

Turun Nummenmäen Apteekki
Nummisbackens Apotek

www.nummenmaenapteekki.com

RAKENNUSLEVYJÄ vuodesta 1970

Luotettavaa ja hyvää palvelua,
nopeasti ja ammattitaidolla

LEVY-JAATI OY

Autokatu 2, Turku puh. 253 9200, fax 277 0990
email: levy-jaati@pp.nic.fi

Avoimena ark. 8-17

Wc-, käsi- ja muut pehmapaperit,
henkilöhygieniatuotteet.
Kaikki siivousaineet – ja välineet.
Hyvät ohjeet kaupanpäälle. Nouda tai
tilaa. Yrityksiin rahtivapaa toimitus.

SIISTI-PISTE OY
Orikedonkatu 23, 20380 TURKU
02-2510 231
Avoimena ark. 7.30 – 16.30

**siisti
piste**

Tukku- ja vähittäismyymälä

www.siistipiste.fi

**PARTURI
KAMPAAMO**

Punatukka

Avoimena:
ma-ti-to-pe 9-17
ke 10-19
la 9-14

Maija Lehtiö
Halisten liikekeskus
Gregorius IX:n tie 8

20540 Turku
Puh. (02) 2370 656
Gsm 040 5112 313

**Muistathan aina
kysyä meiltä
talletustarjousta!**

Tervetuloa tutustumaan konttoriimme ja keskustelemaan pankkiasioistasi!

POP Pankki
Liedon Osuuspankki • Lieto ja Turku

POP Vakuutus
popvakuutus.fi

Lieto, Hyvättyläntie 10, puh. 02-4711 400
Lieto AS., Elotie 26, puh. 02-4711 450
Turku, Kauppiaskatu 9, puh. 02-4711 470 www.poppankki.fi/lieto

Monta uutta tapaa ottaa yhteyttä

Kokeile uusia palveluitamme op.fi:ssä

 Ajanvaraus **Soittopyyntö**

 Chat **Verkko-neuvottelu**

Turun Seudun OP

www.facebook.com/turunseudunop

Vuokra-asuntoja

KOTI KÄYTTÖÖN

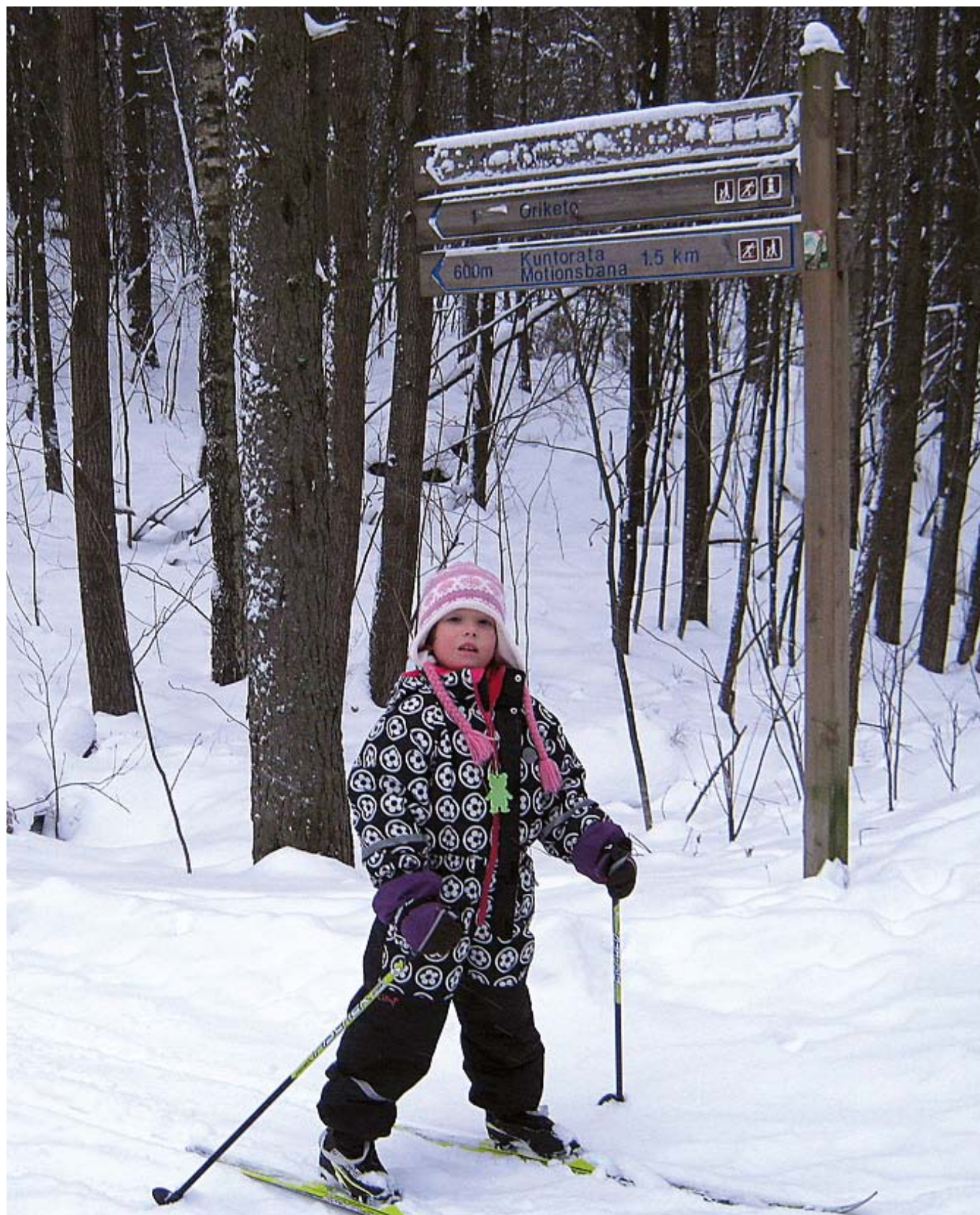
Katso netistä:
**VAPAA
ASUNNOT**

Haluatko asua kerrostalossa Jäkärlässä,
rivitalossa Hirvensalossa vai pientalossa
keskustassa? Meillä on mukavat asunnot,
kohtuulliset vakuusmaksut ja sallimme
myös lemmikit. Tee hakemus netissä tai
tule käymään palvelutoimistossamme,
niin löydetään sinulle yhdessä uusi koti.

TVT

TVT Asunnot Oy
Käsityöläiskatu 3, 20100 Turku
Avoimena: ma 10-17, ti-pe 10-16
Vuokraus, puh. (02) 262 4888
www.tvt.fi

Viola Salo (6v) Orikedon kuntoradalla.

Ylös, ulos ja lenkille!

Asuitpa missä tahansa lehtemme jakelualueella, sinulla on käytössäsi upeat ulkoilu-mahdollisuudet. Halistenkosken alue on yksi Turun suosituimmista virkistysalu-

eista. Sieltä alkavat monet kauniit ulkoilureitit, ja Myllärintalon opastuskeskuksesta voi kesäaikaan vuokrata vaikkapa kanootin.

Kanoottien vuokraushin-

nat ovat edulliset. Vuonna 2012 avokanoottien (kahden hengen inkkari) perusmaksu oli 13€ + 3€ /alkava tunti. Opiskelijoille, työttömille ja eläkeläisille on alennetut

hinnat.

Myllärintalosta voi hankkia kesäkaudella myös kalastusluvan. Opastuskeskuksen mukaan tavallisimmat kalalajit mato-onkijan koukussa

ovat särkikalat sekä ahven. Perhostelijan saaliiksi joutuu ennen muuta taimenia ja merilohia sekä jonkin verran merestä jokeen nousevia kirjolohia. Myöhään syksyllä Halistenkosken alapuoliselle jokiosuudelle nousee myös runsaasti suurikokoista vael-lussiikaa. Eksoottisia tuulahduksia tuovat muun muassa karpit, joista suurimmat ovat olleet viisikiloisia jörrikoita.

Talviaikana ulkoilija voi nauttia kulttuurikuntoulu- ta Suomen sydän – reitillä, joka vie aikamatkalle Turun historiaan. Reitti on 11,5 kilometrin pituinen, jonka voi kulkea myös vain osaksi ja päättää kävely esimerkiksi Halistenkoskelle.

Karttoja Suomen sydän – reitille saa esimerkiksi kirjastoista ja Myllärintalosta. Kartan voi ladata myös älypuheliiniin Nomadi-sovelluksen avulla. Nomadi on Internetistä ladattava ilmainen reittisovellus, jonka voi ladata osoitteesta www.m.citynomadi.com.

Lisätietoja kulttuurikuntoulu- ta osoitteesta www.turku2011.fi/kulttuurikuntoulu- keskuspuisto.

Luonnon oma aarreaita

Halistenkoskelta lähdettäessä Valkkimyllynkujaa ylöspäin, saavutaan Virnamäen muinaismuistoalueelle. Polun varrella voi tutustua opastuslujen avulla esihistoriallisen ajan kulttuuriperintökohteeseen. Virnamäki on tunnettu rautakauden asuin- ja hautapaikoista. Myös alueen luonto on antoisa tutkimuskohde. Kasvilajistoon kuuluu useita arvokkaita ketolajeja, kuten mäkiarho, kevätkinsimö, hieta- ja mäkilemmikki sekä ketopiippo.

Virnamäelle on matkalla myös Itäharjulla asuva **Kirsi Rauhaniemi**, joka ulkoilee kahden koiransa kanssa säännöllisesti Halistenkosken seudulla. Hän ihastelee alueen luontoa, ja on tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiin. Teiden auraamattomuus

on joskus tuottanut Rauhaniemelle ongelmia, ja opaskylttejä hän kaipaile alueelle lisää etenkin muualta päin tulleita varten.

Halisissa luistellaan ja voimaillaan

Matka jatkuu kohti Halisia, jossa vastaan kävelee reipas opiskelijanuorukainen. Anonyyminä pysyttelevä mies kertoo asuvansa kolmatta vuotta Ylioppilaskylässä. Hän lenkkeilee Aurajoen rantoja pitkin 3-4 kertaa viikossa – talvella mieluummin kävellen, kesäisin taas juosten. Hän on erittäin tyytyväinen ulkoilumahdollisuuksiin, eikä kaipa mitään lisää.

Alueellamme on ulkokuntoulu- laitteita Koroisten niemen läheisyydessä sekä Halisten koulun vieressä. Laitteet tarjoavat hauskan tavan treenata lihaskuntoa lenkin ohessa. Ylätaljat, jalkaprässit, punnerrus-, surffaus- ja kävely- lylaitteet sopivat kaikille aikuisille. Enemmän haastetta tarjoavat leuanvetoteline, dippi, vatsalauta ja selkäpenkki.

Halisissa Frantsin luistelukentällä on vauhdikasta menoa. **Valtteri** (9v), **Aino** (9v) ja **Suvi** (6v) ovat pelaamassa jääkiekkoa Valtterin papan, **Antti Tiuhosen** johdolla. Tiuhosella on neljä lastenlasta, joista Valtteri on vanhin, joten puuhaa hänen elämässään riittää. Hänelle on tärkeää viettää aikaa lastenlastensa kanssa, etenkin viemällä heitä luistelemaan.

Antti Tiuhonen on muuttanut Toijalan suunnalta kuusi vuotta sitten Halisiin. Hän on entinen maaottelutason kestävyysjuoksija, ja liikunta on edelleen tärkeä osa hänen elämänsä. Juoksu on vaihtunut iän myötä koirien kanssa kävelyyn ja lastenlasten kanssa ulkoilemiseen. Tiuhonen on muuten tyytyväinen alueen liikuntamahdollisuuksiin, mutta kaipaile Halisiin enemmän ohjattua liikuntaa lapsille.

Valtteri, Aino, Suvi ja Antti Tiuhonen ovat Frantsin kentän vakiokävijöitä.

Kanootit talvehtivat kesää odotellessa.

Valtteri, Aino, Suvi ja Antti Tiuhonen ovat Frantsin kentän vakiokävijöitä.

Arja Sade jokapäiväisellä reippailukillään.

Monipuolista liikuntaa Rantämaässä

Rantämaässä, osoitteessa Siutlankatu 1 sijaitsee liikuntakeskus, joka tunnetaan Turun Urheiluliiton Jumphallina. Keskuksesta toimii myös Turun Ju-jutsuseuran Kampipaluareena, joka tarjoaa monipuolisia harrastusmahdollisuuksia vauvasta vaariin.

Jumphallissa tapaan Littoisissa asuvan **Outi Wahlroosin**, joka istuu odottamassa tyttäriään **Enniä** (8v) ja **Oonaa** (5v). Tytöt käyvät sunnuntaisin joukkuevoimistelussa. Harjoituksia on Ennillä jo kolme kertaa viikossa ja Oonallakin kaksi kertaa viikossa. Wahlroos on ollut tyytyväinen Jumphallin ja yleensäkin alueen liikuntamahdollisuuksiin. Lapsia jumpasta odotellessa hän

käy usein itse lenkillä joenrannassa.

Jatkaessani matkaa Rantämakeen, vastaan kävelee reippaasti **Arja Sade** vanhan Halisten alueelta. Hän on asunut Halisissa kymmenen vuotta. Sade kävelee päivittäin, parhaimpina päivinä kaksikin lenkkiä. Usein kulku käy miehen haudalle, joten ulkoilu myös virkistää leskeksi jäänyttä naista. Sade on erittäin tyytyväinen alueen liikuntamahdollisuuksiin ja kiittelee etenkin Aurajoen ulkoilureittejä.

Talvisia liikunnan iloja

Talvilajien liikuntapaikkoja alueellamme ovat Orikedon ja Halisten hiihtoladut, sekä Ingergerdin, Frantsin ja Halisten luistelukentät. Rantämaässä sijaitseva Ingergerdin

Kirsi Rauhaniemi koiriensä Jamesin ja Jerryin kanssa.

kenttä tunnetaan myös Raiman kenttänä.

Orikedon 1,5 kilometrin kuntoradalla on mahdollisuus koiravaljakkohiihtoon keskiviikkoisin klo 18–21 ja sunnuntaisin klo 10–13. Hiihtolatu on tällöin myös tavallisten hiihtäjien käytettävissä, mutta varovaisuutta on noudatettava.

Orikedon kuntorata jatkuu Rantämaen ja Halisten alueelle asti. Lähtöpisteenä voi käyttää lähes vastapäätä jätteenpolttolaitosta olevaa pientä aukiota, jonne voi myös pysäköidä auton. Hiihtolajien ylläpidosta vastaa Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus.

Rantämaen kuntorata lähtee **Marko** ja **Kristiina Toivosen** kotipihalta. Toivosten perhe on asunut Rantämaässä vuoden verran, ja sitä ennen he viihtyivät Halisissa vuodesta 2004 asti.

Pariskunnalla on kolme lasta: **Meri-Tuuli** (8v), **Sini-Lumia** (5v) ja **Nooa** (1v). Tyttäret ovat käyneet

Jumphallissa lastentanssissa, baletissa ja joukkuevoimistelussa. Tällä hetkellä heitä kiinnostaa etenkin luistelu Halisten koulun ja Parkin kentällä. Tytöt ovat käyneet myös hiihtämässä naapurin **Violan** (6v) kanssa.

Perheellä on perinteenä käydä pääsiäisenä läheisellä Metsämäen raviradalla raveissa. Ratsastus on muutenkin tuttu laji perheen äidille ja tyttärille. Haaveena heillä onkin ratsastusharrastuksen aloittaminen lähiseudulla.

Marko Toivoselle on alueen luonto tärkeä elementti. Hän käy etenkin kesäaikaan juoksulenkeillä, ja talvisin kävelemässä. Alueen lenkipolut ja metsät ovat tulleet tutuksi. Kallioilla kipeily tuo vaihtelua lenkkiin ja kohottaa kuntoa tehokkaasti.

Perheen isä on tyytyväinen alueen liikuntamahdollisuuksiin. Kuntoratojen valot sammutetaan tosin aika aikaisin iltakävelystä pitävän miehen mielestä. Lisäksi juoksulenkeillä lähei-

Outi Wahlroos on liikunnallisen perheen äiti.

sen polttolaitoksen väkevät tuoksut vaikeuttavat hengittämistä.

Kristiina Toivonen harastaa liikuntaa useamman kerran viikossa. Tällä hetkellä etenkin kävelylenkit ja yliopiston tarjoamat liikuntamahdollisuudet kiinnostavat. Aiemmin hän on käynyt Jumphallissa muun muassa vauvabicingissa, ja muissa jumppissa satunnaisesti.

Perheen äiti on tyytyväinen liikuntamahdollisuuksiin. Uimaankin pääsee Impivaaraan nopeasti. Liikkumattomuudesta ei voi kukaan syyttää ainakaan tar-

jonnan puutetta. Kristiina Toivonen antaa kiitoksen alueen koiranomistajille, jotka osaavat pitää koiransa kiinni.

Teksti ja kuvat: Mirja-Riitta Salo

Lisätietoa alueemme liikuntapalveluista saa osoitteesta www.turku.fi/liikunta

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo

Avoimena kesäkaudella 1.6. – 31.8.
Valkkimyllynkuja 2, 20540 Turku
Puh. (02) 2623 441
Puh. (02) 2623 442 (opastuskeskuksen
aukioloaikojen ulkopuolella)
info@aurajoki.net

Marko ja Kristiina Toivonen käyttävät lähes päivittäin läheistä kuntorataa.

Toimittaja testaamassa Halisten ulkokuntoilulaitetta.

Kaikki mukaan Aurajoki-työhön!

Aurajokisäätiö on laatimassa tavoite- ja toimenpideohjelmia Aurajokivarteen. Kyseessä on valmistelutyö tulevalle Aurajoki-ohjelmalle, joka on jatkoa vuonna 2002 julkaistulle Aurajoen kehittämisohjelmalle.

Ohjelmassa jokialuetta pohditaan eri näkökulmista ja mietitään ideoita tulevalle yhteistyölle. Aiheita ovat muun muassa vesiensuojelu, virkistyskäyttö, kulttuuri, historia ja kulttuurimaisema, kalastus, ympäristökasvatus sekä maankäyttö ja asuminen. Tavoitteena on

saada konkreettinen työkalu, jonka avulla voi ammentaa tietoa ja saada toimintaehdotuksia Aurajoki-työhön.

Jokaisen mielipide on tärkeä Aurajoen hyväksi tehtävässä työssä! Aurajoki-ohjelman valmistelutyö jatkuu vielä kevään ja kesän mittaan ja on kaikille kiinnostuneille avointa. Asukasillat ja työryhmäkokoukset ovat jo takana, mutta ohjelmatyössä voi olla mukana esimerkiksi osallistumalla kyselyihin ja kommentoimalla ohjelmaluonnosta ennen sen lopullista valmistumista.

Lisätietoja ohjelmatyöstä sekä Aurajoki-kysely löytyvät Aurajokisäätiön nettisivuilla osoitteessa www.aurajoki.net. Lisätietoja asiasta saa myös säätiön toimistolta 040-5537409

Tervetuloa mukaan Aurajoki-työhön!

Sinikka Paulin (Kauko-Vainio)
Aurajokisäätiö

Toiminta on avointa kaikille jokivarren yhdistyksille, asukkaille ja muille toimijoille.

Aurajokisäätiö

Pojat ja majat

Pojilla taisi olla erityinen vietti majojen rakentamiseen. Metsissä vietettiin paljon aikaa. Joskus syntyi halu rakentaa maja. Niitä rakennettiin kuusen havuista. Olivat jonkinlaisia kiintopisteitä, niin kauan kuin vehreyttä havuissa riitti. Sana ”havukioja” lienee ollut meidän käyttämämme nimitys, eikä maja. Koija lienee muunnos sanasta koju. Halisten metsissä olisi melkein pä sormin voinut laskea ne koivut, mitä siellä silloin kasvoi, nyt tilanne on toisin. Niiltä osin oli ainakin lehtimajan rakentaminen pois suljettu juttu. En tiedä, mikä siinä majatouhussa viehätti. Ei siellä tuntitolkulla majailtu. Olisiko se ollut yksinkertaisesti se, että ”tämä on meidän”.

Talvella rakennusmateriaalina toimi lumi. Suojasäällä ei voinut hiihtää, kun puusuksiin ei ollut kunnon voiteita. Suojalla tehtiin lumiukkoja ja erilaisia lumilinnuja. Muistan kuinka eräs pojista muotoili lumilinnan hyökkäysvaunuksi, jossa oli myös torni. Siksi se oli osittain kaksikerroksinen. Hyökkäysvaunu kuului kuvaan, koska elettiin sota-aikaa. Pakkasella lumilinnat jäätivät todella vahvoiksi.

Viimeisen lumilinnani tein aikuisena. Olin vetämässä joululeiriä Enontekiöllä, Hetan kodalla. Pihalle oli kertynyt suuri lumikasa ja päätimme erään leiriläisen kanssa yllättää toiset. Kaivoimme lumet kasan sisältä. Korkeutta seiniin tuli noin 2,5 metriä. Kattoa ei ollut. Teimme sisälle nuotion ja kutsuimme toiset ihastelemaan. Pimeässä Lapin illassa se oli vaikuttava näky, kun tulen kajo kuului lumisten seinien läpi ja kajastus nousi pimeään iltaan. Siihen lumilinnan mahtui kymmenkunta henkeä makkaranpaistoon. Niin nuoruuden muiston saivat vielä aikuiset miehet lumilinnan rakennuspuuhiin.

Eikö siinä kolmen porsaan sadussa puhuttu myös olkitalosta? Olkia eli ”pahnvoja” kasattiin usein myös makasiinien ulkopuolelle suuriksi pinkoiksi. Niihin kaivettiin tunneleita vaakasuoraan ja pystyyn, mutkaisiksi ja suoriksi. Hyvin naamioidussa pystytunnelissa saattoi tipahtaa pinkan pohjalle. Pahnakasa oli varsin mielenkiintoinen paikka, kaikkine tunneleineen. Eikä sateestakaan ollut haittaa, tehtiinhän oljista kattojakin. Tunneleiden kaivaminen oli tosi työstä puuhaa.

Nykyisessä Myllärintuvan rakennuksessa silloin asuneet pojat rakensivat majan juovan rannalle. Juova oli se puro, jota myöten myllyn turbiinin vedet palasivat takaisin Aurajokeen. Tuoja majaa pojat kutsuivat ”Valiksi”. Se oli savella kivistä muurattu ja pystyseipäillä tuettu, reilun metrin korkuinen rakennelma. Katto oli koottu pellinpalasista ja laudoista. Sisälle mahtui 2-3 poikaa kerralla. Hyvä kalapaikka oli aivan vieressä, etenkin silloin, kun turbiiniin johtava vesi suljettiin ja juova kuivui. Lätäköihin jäi kaloja käsin kiinni otettavaksi. Eipähän enää ole myllyä, eikä juovaa. Myllärintalo onneksi seisoo paikallaan.

Aulis Katajamäki

Aulis Katajamäki on syntyperäinen Halislainen ja asunut täällä 70 vuotta. Nykyään hän asuu Uittamolla.

KESÄN MUKAVIN KULKUVÄLINE AURAJOELLA ON INKKARIKANOOTTI!

Aurajoen opastuskeskus Myllärintalo Turun Halistenkoskella on jälleen avoinna kesäkuusta elokuuhun tiistaista sunnuntaihin klo 10 - 18. Myllärintalolta voit esimerkiksi vuokrata edullisesti kanoottin ja lähteä tutustumaan Aurajoen kulttuurimaisemaan joelta käsin. Ryhmät voivat varata kanootteja myös toukokuussa ja syyskuussa tilauksesta. Omatoimimelonnan lisäksi on mahdollista osallistua Aurajokisäätiön järjestämille ohjatuille retkille tai harjoitella lajia alkukesän kursseilla tai melontakauden avajaisissa.

MELONTAKAUDEN AVAJAISET Halistenkoskella torstaina 23.5.2013 klo 13.00 – 17.00 Aurajoen opastuskeskuksessa

Kauden avajaisissa voit tutustua melontaan ja osallistua opastetulle retkelle melontaluontopolulle. Klo 13 - 16 voi tutustua oppaiden avustuksella melontaan sekä perehtyä myös vesistön tarkkailu- ja vesiensuojelutietouteen. Klo 16 - 17 järjestetään opastettu melontaretki Aurajoen melontaluontopolulle joen yläjuoksulle. Tilaisuuteen vapaa pääsy, ei osallistumismaksuja. Huom! Ilmoittautumiset melontaluontopolkuretkelle 20.5. mennessä: info@aurajoki.net

KEVÄTMELONTA

lauantaina 25.5.2013 klo 9.30 – 14.00

Koko perheen melontaretki Aurajoen opastuskeskuksesta Halistenkoskelta Turun keskusta ja takaisin. Rantautuminen Turun vierasvenesatamassa. Reitti helppo, sopii myös peruskuntotiloille aloittelijoille. Osallistumismaksu 10/5€.

21. AURAJOKI-MELONTA

lauantai-sunnuntai 29.-30.6.2013

Jo perinteeksi muodostunut kaksipäiväinen retki Pöytyän Riihikoskelta Turkuun melotaan taas kaksipäiväisenä. Yöpyminen Liedon Nauhelankoskella, jossa myös ruuanlaittomahdollisuus. Retki toteutetaan aiemmasta poiketen omin eväin ja varustein. Reitti vaativa, edellyttää melontakokemusta. Osallistumismaksu 20 euroa.

Osallistumismaksut sisältävät tapaturmavakuutuksen, mutta ei kalustovuokraa. Lisätietoja retkistä, kaupunkimelonnnasta ja inkkarimelonnan kursseista: www.aurajoki.net. Retki-ilmoittautumiset etukäteen Aurajokisäätiölle: s-posti info@aurajoki.net, puh 02 2623 441 (kesäkausi), 02 2623 442. Aurajoen opastuskeskus Myllärintalon löydät Halistenkoskelta osoitteessa Valkkimyllynkuja 2, Turku.

Ensi kesän teatteriesityspresentaation näyttelijöitä rivillinen. Wilhelm Eskolaa esittänyt Halisukko Timo Leinonen keskimmäisenä, räntämäkeläistyneet dramaturgi-ohjaaja Pekka Saaristo oikealla äärimmäisenä ja vaimonsa Sirpa Saaristo istumassa lehtiä sylissä.

Juttuhetki Laurinpäivänä: Tapio Jokinen (vas), Auvo Aro, Mikko Laurén, Marja-Liisa Haapa-aho, Sirpa Saaristo.

Kulttuuritarjontaa Maarian Myllyojalla armon vuonna 2013

Jo neljäkymmentä vuotta Maarian Myllyojan emäntä **Marja-Liisa Haapa-aho** on tarjonnut maarialaisille erilaisia kulttuuritapahtumia. Erityisesti 2000-luvulla traditioksi ovat muodostuneet erilaiset huippuosaajien esittämät konsertit. Oopperalaulaja, baritoni **Juha Kotilainen** poikineen sekä säveltäjä, orkesterinjohtaja, haitaritahturi **Timo-Juhani Kyllönen** perheineen ovat yleensä esiintyneet Myllyojalla kahdesti vuodessa: elokuisessa puutarha- sekä itsenäisyyspäivän konsertissa. Viime kesänä Myllyojan yli satavuotiaan talon huikean akustiikan totesi - ja kuulijat ihastuivat - Turun Filharmonisen orkesterin alttoviulisti, sekä Venäjällä että maailmalla tunnettu ja tunnustettu taituri, **Oleg Larionov**. Vaimonsa, etevän pianisti **Maria Kamchilina-Larionovan** kanssa he kävivät vielä yhdessä tutustumassa taloon ja sen jälkeen olemmekin saaneet Pietarin Mariinsky-teatterista huikean osaa- via taiteilijoita, viimeksi sopraano **Anastasia Kalagin**, esiintymään Myllyojan salissa **Kamchilina-Larionovan** säestyksellä. Taiteilijat haluavat tehdä konserteistaan tradition - ja sehän sopii! Seuraava konsertti pidetään pääsiäisen aikoihin. Etukäteistietoa näistä ja muista tapahtumista nettisivuilla www.goldenage.fi/ruusuportti sekä TS:n menopalstalla.

Myllyojan ”kulttuurikartanolla” tapahtuu monenlaista aktiivisuutta. Maarian Teatteri esittää tulevana kesänä talon pihapiirissä viime kesän *Kaksi Maariaa - punavalkoinen sukukunta* -näytelmän jatko-osan *Mustat autot Maarian yössä - 1930-luvun kiellot ja käskyt*. Näytelmät perustuvat tositahtumiin serkukset **Wilhelm Eskolan** ja **Kalle Rantalan** perheiden elämässä. Näytelmän esittämispaiikka, Myllyojan talo on Wilhelm itse suunnittelema ja rakentama. Wilhelm joutui tekemään neljän vuoden ajan raskasta työtä kerätäkseen varoja maatilan oston - ilman sitä hän ei olisi saanut vaimokseen **Amandaa**, Rasin talon tyttärtä Kuralan Kylämäestä (kotitalo on nykyisin kahvilana). Näytelmän ensi-ilta on perjantaina 14.6. ja siihen ja muihin näytöksiin voi jo varata lippuja allekirjoittaneelta sekä ilmoittautua viimekesän näytelmän videoesitykseen kevään kuluessa. Tämä videoesitys on hyvä pohja tulevan kesän esitykselle vaikka osat ovatkin itsenäisiä kertomuksia. Näyttelijänsikin voi vielä pyrkiä. Ensimmäinen harjoituskerta pidetään 23.2.

Kesällä Maarian Allas ry, Ruusuportti ry, Maarian Teatteri sekä Maarian Kyläyhdistys ry aikovat järjestää taas Maarian kaupunginosaviikon. Ohjelmina ovat traditionaalinen Laurinpäivä 10.8 (tulevan sadonkorjuun siunaaminen), kirkkovenesoudut Maarian altaalla, Puutarhakonsertti yms. mielenkiintoista. Paimalan Wanhon Koulun oppilaiden tapaaminenkin tapahtuu elokuussa. Tulevasta ohjelmasta ilmoitetaan lähiaikoina avautuvilla Maarianallas.fi- sekä Maarian teatterin nettisivuilla. Tervetuloa mukaan - yleisönä tai tekijänä!

Teksti ja kuvat: Päivi Eskola

www.lassila-tikanoja.fi

Yy kaa koo nee!

Helppo tapa laskea
hiilidioksidipäästöjä

L&T:n Nelilokeropalvelun avulla
lajittelu ja kierrätys on vaivatonta.
Kokeile niin huomaat!

Symposium on alkamassa. Osallistujat toivotetaan tervetulleiksi tapahtumaan liittyvällä näyttelyllä, jota esittelevät Kaisa Pakkala, Marja-Liisa Haapaoja ja Mirja-Riitta Salo.

Kaarlo Marjanen symposium avasi oven Maarian teatterin ensi kesän näytelmään

Kaarlo Marjasen elämäntyön kunnioittamiseksi järjestetty symposium Turun kristillisessä opistossa 21.3.2013 keräsi noin 40 – 50 kiinnostunutta osallistujaa. Kaarlo Marjanen (1899 – 1984) oli merkittävä kulttuuripersoonana, jolle taide, erityisesti ilmaistutaito, ja ihmisenä oleminen olivat jatkuvan kehittämisen ja pohdinnan kohteita. Symposium osoitti, että Marjanen ja hänen ajatuksensa ovat edelleen puhuttelevia. Niiden ajankohtaisuuden osoitti **Pekka Saariston** puheenvuoro, jossa hän esitteli Kaarlo Marjasta roolihenkilönä ensi kesän Maarian teatterin näytelmässä *Mustat autot Maarian yössä*.

”Syvä vie aina yhteiseen”

Marjasen sisaren poika, **Matti Lehtikunnas** kertoi elävästi muistikuviaan enostaan opiskeluaikojtaan Helsingistä sotaajalta. Marjanen oli olemukseltaan tiukka ja vakava. Tämä

pinta kätki sisälleen huumoria hyvin ymmärtävän ihmisluonteen, jolle oli tärkeää säilyttää ajattelun riippumattomuus. Marjanen ajatteli, että ihmiset ovat perusteiltaan samanlaisia. Kaikki syvimmat tunteet ovat ihmisille samanlaisia, ikään kuin yhteisiä ja jaettavissa olevia. Helpommin havaittavissa olevat piirteet ihmisessä yksilöivät hänet. Marjanen pukee ajatuksensa ihmisestä:

Jokaisessa meissä on latentina kaikki inhimillinen. Kellarit ovat yhteisiä, yläkerta on yksityisasunto.

Se, mitä sanomme yksilölliseksi tai persoonalliseksi, on pintaa. Syvä vie aina yhteiseen.

Marjanen koki myös niin, että ihmisen maailmankatsomuksen ei pidä koskaan tulla valmiiksi, ikään kuin kiveen hakatuksi. Hänen vakavan ulkokuorensa alla eli alati uusia ajatuksia hakeva mieli, joka ei sallinut henkistä paikalleen pysähtymistä. Marjanen julistaa

opikseen oppeihin sitoutumattomuuden ja jatkuvan ponnistelun kohti uusia ajatuksellisia haasteita:

Hänellä on varma maailmankatsomus, so. hän pysäytti jo ajatuksensa.

Oppeja ei saisi julistaa, sillä silloin ne täytyy muuttaa.

Puhetaidon mestari

Marjanen oli merkittävä lausuntataiteilija. Tähän antoi erinomaisen pohjan hänen äänensä ja hänen taitonsa ja kykynsä käyttää ääntään. Tätä puolta Marjasta valotti **Jarmo Heikkinen** Suomen Lausujain Liitosta. Marjanen oli perustamassa liittoa vuonna 1938. Marjanen tutki myös kirjallisuutta, mutta runot ja niiden lausuminen olivat lähempänä hänen persoonansa ominaislaatua. Marjanen koki, että runot ovat suorassa vuorovaikutuksessa ihmisen tunne-elämän kanssa. Tämä teki niistä erityisiä, mikä ilmenee hänen mietelmästään:

Sekä runoilija että lausuja luovat omasta tunne-elämästään. Molemmat luovat muotoa tunteelle. Runoilijan välineenä on sana. Runoilija tulee keksineeksi sanansa niin, että niihin kietoutuu jotakin hänen oman tunteensa muotoelämäkseen. Lausujan väline on äänen sointi, jonka hän herättää täyteen akustiseen elämään.

Marjanen oli opiskellut Wienissä puhetaitoa 1920 – 1930 luvun vaihteessa. Wien oli siihen aikaan eräänlainen ihmistieteiden maailman kehityksen keskus. Silloin puhetaito oli arvossaan ja alan oppikirjat olivat systemaattisia ja kattavia. Marjasta tuli myöhemmin yksi Suomen kaikkein merkittävimmistä puhetaidon oppikirjojen laatijoista.

Marjanen oli perustamassa Suomen Puheopistoa vuonna 1947. Hän ei opettanut vain puhetekniikkaa vaan pyrki myös ymmärtämään ja opettamaan puheilmaisun perusteita ja sen

suhdetta koko ihmiskehoon ja ihmisen tunne-elämään.

Puhujan vapaus ja vastuu

Puheilmaisuus oli Marjaselle jotakin, jonka tulee koskettaa koko ihmistä, jotta se koskettaisi kuulijoita. Reunaehtona tulee olla se, että puhujan tulee tuntea vastuunsa puheensa sisällöstä. Toisin sanoen puhujan ei tule puheessaan yllyttää kuulijoitaan moraalisesti tuomittaviin tai muutoin väärin tekoihin. Puhujalla tulee kuitenkin olla jotakin tärkeää sanottavaa kuulijoilleen ja halu esittää tämä sanoma. Näistä syntyy hänelle velvollisuus oppia tekniikka sanottavansa esittämiseen:

Mitä enemmän on sanottavaa, sitä suurempi velvoitus hankkia tuon sanottavan vapauttava tekniikka.

Marjaselle taide ja teatteri sen mukana olivat jotakin todellisuutta enemmän. Taiteen tavoitteena oli saavuttaa todellisuutta selkeyttävä näkökulma. Kirjailijoidenkaan tehtävänä ei näin ollen ole kuvata elämää, vaan tavoitella jotakin elämää suurempaa, jotakin elämän takana olevaa. Sellaista, joka on vain taiteen keinoin saavutettavissa olevaa. Kirjallisuus ei ole tosiasioiden ja historian kuvaamista. Olennaista siinä on yleinen inhimillinen ulottuvuus, joka ei ole sidottu tiettyyn paikkaan ja aikaan. Marjanen kirjoittaa:

Todellisuus ei vaativimmasa mielessä ole totta. Se on niin hämmennyttävän täynnä sivuseikkoja, sattumia ja joutuvuutta, että tuskin mikään pääsee siinä tapahtumaan täydesti siten kuin sen keskeisistä edellytyksistä käsin pitäisi tapahtua. Taiteessa tapahtuu kaikki olennaisemmin, loogillisemmin, tyypillisemmin ja puhtaammin. – Taide on todellisuutta johdonmukaisempi todellisuus. Se on todellisuudesta ilmi suodatettu ja siitä usein irrallisen ylennyt totuus.

Marjanen on ankara opettaja myös taiteen tekijöille:

Elämysten aitous ja voima ovat taiteilijan lopullinen kriteeri.

Ellei hurjimpaankin tuskan purkaukseen, tappionkin hai-

keimpaan huutoon piiloittunut voiton säveltä, niin kuult elämän ääniä vain, et sen elämän, minkä nimi on taide.

Vaikka Marjanen vaatii paljon taiteen tekijöiltä, hän ei hyväksynyt sitä, että taidetta käytetään opetustarkoitukseen. Ilmeisesti hän ajatteli, että taiteen ensisijainen tarkoitus on antaa ihmiselle välineitä hahmottaa ja ymmärtää elämää, eikä tarjota valmiiksi pureksittuja vastauksia elämän moniin ongelmiin. Marjanen kirjoittaa:

Opettava taide opettaa meille, kuinka taide huonoimmin opettaa.

Joka taiteessa opettaa, se taidetta lopettaa.

Näillä näkemyksillään Marjanen heittää symposiumin viimeisenä alustajana esiintyneelle Pekka Saaristolle ja Maarian teatterille vaativan haasteen. Heidän tehtävänä on toteuttaa ensi kesänä Kaisa Pakkalan ja Pekka Saariston käsikirjoittaman näytelmän *Mustat autot Maarian yössä* niukin taloudellisin resurssein niin, että sen hyvin mielin ymmärtää ankaran opettajan Kaarlo Marjasen työn jatkumona.

Alustuksensa lopuksi Pekka Saaristo luki katkelman käsikirjoituksesta kohdasta, jossa Kaarlo Marjanen haastatteli **Jalmari Tähettä, Kaarlo Rantalan** seurattessa malttamattomana vieressä. Esitys vangitsi kuulijoiden huomion. Se että Saaristo ei noudattanut puheessaan Marjasen ohjetta olla olematta suorassa katsekontaktissa kuulijoihin, toteutti Marjasen ajatuksen siitä, että oppeja ei pidä julistaa, ja jos kuitenkin näin tehdään, opit pitää jotenkin muuttaa. Ajatuksena ei muutenkaan ole varmaan seurata orjallisesti Marjasen ajatuksia muussa mielessä kuin siinä, että osallistujat ottavat työnsä tosissaan parhaansa yrittäen.

Teksti ja kuvat: Timo Leinonen

LÄHTEET

Haavio, Martti (toim.). *Ikkuisia ajatuksia*. WSOY. 1947.
Kivimies, Yrjö. *Pidot tornissa*. K. J. Gummerus osakeyhtiö. Helsinki. 1937.
Marjanen, Kaarlo. *Nuolia sumussa*. WSOY. 1952.

Pekka Saaristo on päättänyt esittämänsä katkelman ensi kesän Maarian teatterin näytelmästä *Mustat autot Maarian yössä*. Matti Lehtikunnas antaa palautetta esityksestä.

Suomen Puheopiston johtaja Marsa Bäck kertoo opiston perustamisesta ja Marjasen roolista siinä sekä opiston nykyisestä toiminnasta.

Sattumaa vai tarkoitus

Tarinaa Virusmäen soljesta ja vanhasta talosta

Kalevalakorujen esikuvat ovat vanhoja muinaislöydöksiä. Virusmäen soljen esikuvakorun kerrotaan olevan Maarian Virusmäestä vanhan talon alta. Koru on arvioitu olevan peräisin tuhatluvulta, ja persoonallisuudesta ja huolitellusta ulkonäöstä päätellen valmistettu suuressa arvossa olevalle asiakkaalle.

Tasakymmeniä täyttäessään asuin Turussa Virusmäentiellä, ja siskoni hankki minulle lahjaksi Kalevala Korun hopeisen Virusmäki-soljen. Samoihin aikoihin etsiskelin itselleni pientä omaa taloa, ja ihmeellisen, ehkä yliluonnollisen, käskyn kautta päädyin ostamaan Vähäjoen varresta valkoista ristiä vastapäätä olevan jo osin romahtaneen vanhan pienen

puutalon. Kulkiessani kyseisen talon vierellä rantakivellä istuessani kajahti ”*Sinun kuuluu ostaa tämä talo*”. Talon ostaminen tuntui varmasti kaikista ystävistäni täysin järjettömältä, mutta tein velkaa ja kunnostutin ja kunnostin talovanhusta asuiskuntoon.

Ensimmäisenä remonttikävänä vuonna 1999 pikkupoikalauma tuli polkupyörät viuhuen pihaani. He olivat ilmeistään päätellen pettyneitä paikallolostani. Arvasin, että talo ja piha oli ollut heille vapaa oleskelupaikka, mutta he siirtyivät vain aidan ulkopuolelle tupakkaa polttelemaan. Menin juttelemaan heille, ja yksi heistä rohkaistui puhumaan. Hän kertoi, että hänen isoisänsä on asu-

nut täällä pikkupoikana, ja hän kysyi lupaa tulla taloon sisälle katsomaan. Totta kai suostuin, ja sain kuulla isoisän nimen, **Tyko Laine**. Vanhan taloni tarina tietenkin kiinnostaa minua, ja soitin myöhemmin Laineelle. Hän oli innostunut yhteydenotostani, ja halusi tulla katsomaan paikkaa. Hän tuli myös heti uudestaan ”pikkuveljensä” kanssa. Molemmat miehet olivat syntyneet 20-luvulla, ja muuttaneet talosta pois armeijaan mentyään.

Oli mielenkiintoista katsella ja kuunnella veljesten muisteluja vanhasta lapsuuden kodistaan ja pihamaistemastaan. -Tässä seinässä oli sitä, ja tuossa tätä, ja tuo kivi joessa on kääntynyt monta kymmentä as-

tetta johonkin suuntaan. Muisti toimi. Sitten tuli kertomusta heidän isänsä (vai olikohan heidän isoisänsä) tekemästä tämän talon kunnostustyöstä. Talon pohjilta oli löytynyt vanha korusolki, joka oli sitten lähetetty museoon Helsinkiin. Sieltä he olivat saaneet kunniakirjan muinaiskorun löytämisestä. Minulla alkoi kulkea väristykset pitkin selkää, ja kerroin heille, millainen solki on Virusmäen solki. He muistivat korusta vielä lisää yksityiskohtia, ja kun jälkepäin katsoin lahjasolkeani, neidän löytyivät siitä.

Ei ollut tullut mieleenikään lähteä etsimään solkeni löytösi- jaa, saati että olisin ymmärtänyt Maarian Virusmäen olevan

täällä Turussa. Ja moniko jo viime vuosisadan alussa ollut vanha talo olisi vielä paikallaan, jos sellaista olisin ryhtynyt etsimään. Olin täysin tietämättäni hankkinut talon, josta lahjakoruni mallina ollut koru on löydetty. Eikä siskonikaan tiennyt, miksi hän oli kiertänyt pitkin Helsinkiä kaupasta kauppaan löytääkseen minulle juuri tuon korun.

Jossain vaiheessa remontin jatkuessa ja jatkuessa mieleeni hiipi epäily, että olikohan hankkeeni kuitenkin täysin hullun hommaa. Silloin kajahti jokimaisemasta uudet selkeät sanat ”*Mitä sinä mietit, katso tätä maisemaa*”. Siihen loppui epäilyni, ja tiedän edelleen ole-

vani oikeassa paikassa.

Siskoni lähetti myöhemmin minulle lehtileikkeen, jossa kerrottiin menneisyydessä olleen tapana laittaa talon alle onnea ja suojelusta tuova aarre, ja kehotti minua palauttamaan koruni sinne minne se kuuluu. Niin kätkin lahjakoruni ja kyseisen lehtileikkeen taloni alle tuomaan onnea, ja ehkä tulevien talon pelastajien löydettäväksi.

Kertomus perustuu edellisten asukkaiden muisteluihin. Asioita ei ole tarkistettu museovirastosta.

Teksti ja kuvat:
Tuula Javanainen

HAUSKAA HALISSISSA!

Perinteistä HaliSiltaa vietetään **tiistaina 14.5. klo 17–20** Halisten koulun pihalla ja sen lähiympäristössä. Ohjelmassa mukana muun muassa Jukepoika, Nummen koulun bändi, Riku Stenroos, Sirkuskoulu, Halisakan ja -ukon julkistaminen, Halisten koulun piirustuskilpailun palkintojen jako.

Lisäksi ponijaelua, labyrintin kiertoa, paloauton esittelyä, jäteneuvontaa ja tietenkin itse papukaija!

Tarjolla on kahvia, leivonnaisia, grillimakkaraa ja lettuja. Tilaisuuden avaa professori Pentti Huovinen.

Tervetuloa runsain joukoin aloittamaan Halisten kesänvietto!

Järjestää kotiseutuyhdistys Halinen-Räntämäki ry yhteistyökumppaneineen

Eetu Rantanen esittelee, miten auto kulkee.

Opiskelijat esittelevät rakentamiaan autoja HaliSillan aikana 14.5.2013 Halistenkoulun pihalla. Tule tutustumaan. Sadetta autot eivät siedä.

Teksti ja kuvat: Pirjo Ranti

Turun Ammatti-instituutin kone- ja metallialan opiskelijat vas. Rasmus Ruusunen, Fuaad Ibrahim, Niklas Rosenquist, Eetu Rantanen opiskelevat automaatiotekniikan ja kunnossapidon koulutusohjelmassa Peltolan koulutalossa opettajansa Matti Sinisalon johdolla. Pojat opiskelevat alaa toista vuotta ja valmistuvat vuoden kuluttua automaatioasentajiksi. Ensimmäisenä opiskeluvuotena he ovat koonneet RC-auton. Työn aikana on opittu laakerien asennus, iskunvaimentimien kokoaminen ja säätö, polttomoottorin rakenne ja säätö, pyörien säätö sekä ohjausmekanismi, jossa on selvitetty radio-ohjauksen toiminta. Lopuksi auto puretaan seuraavan ryhmän koottavaksi. Autot ovat melko hintavia. Autot näyttävät hyvin söpöiltä ja vauhtikin on melkoinen taitavien poikien käsissä kiihdytyksineen ja käännöksineen. Ääntäkin löytyy.

Yhdistysaktiivit Leena Reijonen ja Outi Tuomela ihailevat taiteilija Anna-Leena Soinin käpyteosta.

Kahvilassa voi nauttia myös kevyen keittolounaan.

Päärakennus kätkee sisäänsä kahvilan ja salin, jota käytetään muun muassa näyttelytoimintaan.

Kestävää kulttuuria Koroisilla

Koroisten niemen historiallisesti arvokas alue on olenainen osa Turun virkistys- ja luontoverkosta. Niemen vehreä, kumpuileva maasto houkuttelee niin lenkkeilijöitä kuin piknikreikkejä. Maamerkkinä kohoavan valkoisen ristin juurella voi tuntea olevansa Turun syntysijoilla.

Koroisten niemeen kuuluu tärkeänä osana elinvoimaisena säilynyt maatila. **Tytti Issakaisen** mukaan lähes kahdensadan vuoden ajan Koroisten tilan lampuotina eli vuokraajana oli suku, joka otti nimekseen tilan nimen - Koroinen. Viljelyalaa oli laajimmillaan sata hehtaaria. Piispantilan rengistä, **Matti Antinpojasta**, tuli Koroisten isäntä 1834. Viljelyä jatkoi kotivävy **Matti Heikinpoika Koroinen** (1848–1927). Myös seuraava isäntä, **Frans Laine**, oli kotivävy. Hänen tyttärensä ja poikansa **Ulla** ja **Juhani Laine** jatkoivat tilanhoitoa 2000-luvun alkuvuosiin saakka.

Projekteja ja yhdistystoimintaa

Koroisten tila siirtyi Turun kaupungin omistukseen vuonna 1985. Koroisten torppari-

suvun pitkäaikaisista vuokralaisista viimeinen muutti pois vuonna 2007. Tuolloin tilan päävuokralaiseksi ryhtyi Turun ammattikorkeakoulu, jonka kestävän kehityksen opiskelijat toimivat tilan aktiiveina. Toiminta alkoi Lumo-projektilla (2007–2009), jossa kehitettiin luonnonmateriaaliosaamista ja verkostoiduttiin eri toimijoiden kanssa.

Projektin päättyessä käynnistyi ammattikorkeakoulun koordinoima ProNaMat-hanke (Promoting Natural Materials know-how), joka oli EU:n tukema suomalaisvirolainen yhteistyöhanke. Tavoitteena oli jatkaa luonnonmateriaaliosaamisen kehittämistyötä. Hanke päättyi vuoden 2012 lopussa, jolloin tilan päävuokralaiseksi ryhtyi syksyllä 2011 perustettu yhdistys.

Elävän Kulttuurin Koroinen ry on yleishyödyllinen yhdistys, jonka tarkoituksena on säilyttää ja edistää Koroisten alueen toimintaa elävänä kulttuuri- ja toimintakeskuksena. Yhdistys edistää kädentaitojen osaamista, luonnonmateriaalien kestävää ja moninaista käyttöä, ekologisesti kestävää

elämäntapaa, sekä käsityöläisyyden ja muiden yhdistyksen arvojen mukaisten ammattien harjoittamiseen tarvittavien taitojen ja tietojen keräämistä, kehittämistä ja välittämistä.

Yhdistyksen aktiivijäsenen, **Outi Tuomelan** ja **Leena Reijosen** mukaan toimintaa ohjaa viiden e:n periaate: ekologisuus, eettisyys, esteettisyys, emotionaalisuus ja ekonomisuus. Ekologisuus on tämän päivän trendi, ja kestävän kehityksen keskuksia perustetaan kovalla vauhdilla ympäri maailmaa.

Vähän vanhaa ja jotain uutta

LUMO-keskuksen toiminta jatkaa vilkkaana yhdistyksen vapaaehtoisten aktiivien kehittäessä toimintaa. Vanha toiminta pysyy ennallaan, mutta luvassa on myös uusia tuulia. Muita toimijoita on tulossa mukaan virkistämään keskuksen toimintaa. Uusi Tuuli ry, joka on tullut tunnetuksi Estelle-laivastaan, siirtää toimintansa Koroisille. Luvassa on ainakin polkupyöräkorjaamo ja pyöräkirppis. Tavoitteena on jakaa kädentaitoja muun muassa opetta-

malla polkupyörän korjausta, vaatteiden tuunausta, huovutusta ja nettisivujen päivitystä.

Nuorten makuun on skeittarihenkisen Roots Cultural Movement -liikkeen toiminta, jossa myydään muun muassa ekologisia hampusta valmistettuja vaatteita sekä skeittaukseen liittyviä tarvikkeita. RCM:n toiminta tulee osittain liittymään LUMO-keskukseen keväällä 2013 aikana.

Elävän Kulttuurin Koroinen ry haluaa myös kantaa sosiaalista vastuuta. Tilan navetan kunnostus- ja laajennustyöhön pyritään yhdistämään työllistymiskurssi. Myös alan opiskelijoita voidaan ottaa mukaan kunnostustyöhön. Nämä toimenpiteet kuitenkin edellyttävät tukea Turun kaupungilta.

Toimintaa kaikille ja kaikenikäisille

Suosittu Kahvila Koroinen jatkaa toimintaansa keväällä vanhaan malliin. Kahvila on avoinna sunnuntaisin klo 11–15, ja kesäkautena ja tapahtumien yhteydessä useammin. Kahvittelun lomassa voi nauttia samassa rakennuksessa pidettävistä taidenäyttelyistä.

Jokavuotisia tapahtumia LUMO-keskuksessa ovat Laskiaistapahtuma, Kevään Sahaus, Koroisten viikko ja Kyläjuhlat. Tulevista tapahtumista voi katsoa lisätietoa LUMO-keskuksen verkkosivuilta www.lumoverkosto.fi tai Koroinen -sivuston kalenterista www.koroinen.fi.

Erilaiset kurssit, luennot ja opintopiirit ovat olleet yleisömagneetteja. Keskuksessa on järjestetty muun muassa villivihannes- ja hyötykasvikursseja, kynttiläpaja, taiderapiaa ja storytellingia. Tavoitteena on rohkaista ihmisiä olemaan oma itsensä ja luoda uudenlaista yhteisöllisyyttä. Maalaisympäristö kauniine rakennuksineen on jo itsessään terapeutti paikka stressaantuneelle ihmiselle.

Tule mukaan toimimaan!

Elävän Kulttuurin Koroinen ry:n toimintaan on jokainen tervetullut. Yhdistys tarvitsee joukkoonsa uusia jäseniä ja vapaaehtoisia toiminnan ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Jäsenmaksuilla mahdollistetaan toiminnan järjestäminen Koroisten alueella ja varmistetaan elävän kulttuurin säilyminen.

Teksti ja kuvat:
Mirja-Riitta Salo

Lisätietoja yhdistyksen toiminnasta voi kysyä osoitteesta: koroinen@gmail.com.

Päärakennuksen tiloja ja saunaa vuokrataan kokous- ja juhlatilaisuuksiin. Sauna on vain kesäkäytössä.

Tiedustelut ja tilavaraukset:
Puh. 040 360 0830 (tekstiviestillä), kahvilakoroinen@hotmail.com

Jäsenmaksut 2013

perusjäsenmaksu 10 €
opiskelijat/eläkeläiset/työttömät 5 €
kannatusjäsenmaksu 20 €/vuosi

Tiliyhteystiedot:

Saaaja: Elävän Kulttuurin Koroinen ry
Tilinro: Liedon Osuuspankki
471300-123661
Huom! Laitathan viestikenttään nimesi ja sähköpostiosoitteesi!

Maarian
seurakunta

www.maarianseurakunta.fi

Maarian seurakunnan kesä 2013

MAARIAN KIRKKO (Maunu Tavastin katu 2)
su 9.6. klo 10 Konfirmaatiomessu Kokkola, Sirén, Rainio
su 9.6. klo 14 Konfirmaatiomessu Laaksonen, Rainio
su 16.6. klo 10 Messu Myllymäki, Rinne, Niemi
su 23.6. klo 10 Sanajumalanpalvelus Ruskeepää, Haikka
la 29.6. klo 10 Konfirmaatiomessu Loukiala, Haikka
la 29.6. klo 14 Konfirmaatiomessu Laurén, Niemi
su 30.6. klo 10 Konfirmaatiomessu Ruskeepää, Niemi
su 30.6. klo 14 Konfirmaatiomessu Orenius, Haikka
su 7.7. klo 10 Messu Rajamäki, Laaksonen, Vuola
su 14.7. klo 10 Konfirmaatiomessu Sirén, Vuola
su 21.7. klo 10 Konfirmaatiomessu Myllymäki, Rainio
ma 22.7. klo 20 Turun Urkujuhlien konsertti
su 28.7. klo 10 Konfirmaatiomessu Rajamäki, Vuola
su 4.8. klo 10 Messu Loukiala, Laaksonen, Niemi
su 11.8. klo 10 Konfirmaatiomessu Laurén, Vuola
su 11.8. klo 14 Konfirmaatiomessu Ruskeepää, Niemi

su 18.8. klo 10 Messu Ruskeepää, Rainio
to 22.8. klo 18 Kuorokonsertti Suomi-konferenssin kuoro, johtaa Jukka Joensuu
su 25.8. klo 10 Messu Loukiala, Vuola

PALLIVAHAN KIRKKO (Paltankatu 2)
Sunnuntaijumalanpalvelukset kesällä Pallivahan kirkolla klo 17. Lämpimästi tervetuloa!
su 9.6. klo 17 Yhteisvastuukeräyksen päätösjumalanpalvelus Laurén, Lehtinen, Haikka
su 25.8. klo 17 Johannesmessu

RAUNISTULAN SRK-TALO (Murtomaantie 12)
Kesäkahvila joka toinen keskiviikko klo 13. 12.6. / 26.6. / 10.7. / 24.7. / 7.8. / 21.8.

SEURAKUNTIEN JUHANNUSJUHLA
Maarian kirkossa ja pappilassa pe 21.6. klo 18. Lipunnosto klo 18.
Mukana pastori Jari Laaksonen ja kanttori Marja Haikka

KOROISTEN VIikon OHJELMAA

ke 7.8. klo 18 Maarian kirkkomaan opastus, Pertti Pussinen, lähtö kirkolta
to 8.8. klo 18 Maarian kirkon draamallinen opastus, Anita ja Pertti Pussinen
pe 9.8. klo 18 Taskula ja Virusmäki - esikristilliset asuinpaikat, Juhana Ahlamo. Lähtö Taskulan srk-kodilta.

RUOKAKASSIEN JAKO

Haliskahvila
Kardinaalinkatu 3A, kellarikerros
Kahvia tarjolla joka ti ja to klo 12 - 14.
Ruokakassien jako klo 12.
13.6. asti ja taas 15.8. alkaen

Jesari

Jäkärän Puistokatu 20
Ruokakassien jako perjantai klo 12 - 14
14.6. asti ja taas 16.8. alkaen

Vellikello

Runosmäen nuorisotalo, Piiparinpolku 13
Ruokakassien jako torstaisin klo 13
13.6. asti ja taas 15.8. alkaen

LEIREJÄ JA RETKIÄ MONEN IKÄISILLE

Kesäretki Suomenlinnaan ke 12.6.2013.

Lähtö Turusta klo 8.30, paluu noin klo 18.
Hinta lapset 0-6 vuotta 10 €, 7-17 vuotta 20 €, aikuiset 25 €. Hinta sis. kuljetukset ja lauttalipun sekä osallistumisen Kustaan miekka -seikkailukierrokseen.
Ilmoittautumiset: www.kirkonrotta.fi.
Lisätiedot: Jenni Haltia p. 040341 7597.

Maarian seurakunnan perheleiri 29.7.–1.8.2013
Ilmoittautuminen 21.6. mennessä. Hakemuslomakkeita saa diakoniatöimistöstä p tiistaisin ja torstaisin 9-10.30 040–3417451 tai 040–3417452.

Maarian seurakunnan eläkeläisten kesäretkipäivä on 14.8.2013.
Ilmoittautumiset 30.6. mennessä.
Tiedustelut Ulla Valttonen 040–3417495

Maarian seurakunnan diakonialeiri 19.8.–21.8.2013
Ilmoittautumiset 18.7.2013 mennessä.
Tiedustelut Sonja Lamppu 040–3417152.